

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

พงศ์เทพ พรมตรัฐ

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1"

ของ พงศ์เทพ พรหมตรุษ

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาตรูประชีวิน)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์)

หัวหน้าภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา

ชื่อเรื่อง	การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
ผู้วิจัย	พงศ์เทพ พรหมตรุษ
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาติรูประชีวิน
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2564
คำสำคัญ	การศึกษาความต้องการจำเป็น, การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยวิธีการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ครู จำนวน 297 คน ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามอำเภอ เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถามเพื่อหาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คนได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในภาพรวม เท่ากับ 0.133 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.151$) รองลงมาได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.150$) ด้านจัดทำสื่อและนวัตกรรม ($PNI_{Modified} = 0.149$) ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.138$) และด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.131$) 2. แนว

ทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 สุโขทัย เขต 1 จำนวน 5 แนวทาง ประกอบด้วย 1) ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ มี
 แนวทางการพัฒนาโดยให้ ครูและบุคลากรมีการพัฒนาตนเอง ในเชิงปฏิบัติการและมีการ สร้าง PLC
 เพื่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด 2) ด้านการดำเนินการ
 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนาโดย การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเชิง
 ปฏิบัติการ ในรูปแบบ PLC ของการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการ กำกับ ติดตาม และ
 พัฒนา จากผู้อำนวยการและศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการจัดการเรียนรู้
 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม มีแนวทางการพัฒนาโดยให้ มีการพัฒนา
 ครูและบุคลากรในด้านความรู้ และด้านทักษะของการจัดทำสื่อและเทคโนโลยีโดยใช้รูปแบบในการ
 อบรมการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อนำมาพัฒนา ปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนให้ตรงตาม
 มาตรฐานการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล 4) ด้านการวัดและประเมินผล มี
 แนวทางการพัฒนาโดยมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา จากผู้เชี่ยวชาญ
 ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดทำเครื่องมือเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลและส่งเสริมให้ครูสร้าง
 เครื่องมือด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้รับจากการอบรม และลงมือปฏิบัติจริงในการสร้าง
 เครื่องมือวัดและประเมินผล โดยใช้กระบวนการ PLC ทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา
 5) ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนาโดย มีการส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากร
 ภายในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการ PLC แลกเปลี่ยน ความรู้
 ของ ครูและบุคลากรของสถานศึกษา ควรมีการส่งเสริม ให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา จัดทำ
 ชิ้นงาน ใบงาน ผลงาน และแฟ้มสะสมผลงาน ของผู้เรียนโดยมีการกำกับติดตาม ของผู้บริหาร
 สถานศึกษา

Title A STUDY OF THE NEEDS ON DEVELOPMENT FOR LEARNING MANAGEMENT OF THE TEACHERS IN THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF SUKHOTHAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1.

Author PHONGTHEP PROMTRUT

Advisor Associate Professor Chalong Chatrurachewin, Ph.D.

Academic Paper M.Ed. Independent Study in Educational Administration, Naresuan University, 2021

Keywords A study of the needs., Learning management of the teachers in the schools under the office of Sukhothai Primary Educational Service Area 1.

ABSTRACT

The purpose of this research were to study of the needs and the guidelines the development on for learning management of the teachers in the schools under the office of Sukhothai Primary Educational Service Area 1. The first process is about the study of the needs on the development for learning management of the teacher, the sample in this study comprised, 297 teachers by Krejcie and Morgan and the stratified random sampling is about the districts. The tools used to collect data were the questionnaire on study a development of teachers the need on at school under the office of Sukhothai Primary Educational Service Area 1 which applied by mean, standard deviation and priority need index (PNI modified). The second process is about the guidelines on the development for learning management of the teachers in the schools under the office of Sukhothai Primary Educational Service Area 1, the informant group is 3 experts by purposive sampling, the collect data is interviewing and the analysis data with the content analysis.

The research results were as follows: 1) The result in a study of the needs on development for learning management of the teachers in the schools under the office of Sukhothai Primary Educational Service Area 1. On the whole of priority

needs index equal 0.133. When considering each single at the high level is the learning management, PNI equal 0.151. The second most is the measurement and assessment, PNI equal 0.150 , the instructional media and innovation , PNI is 0.149 ,the conclusion after instruction plan ,PNI 0.138 And then the lowest of priority needs index is the preparation of instruction plan ,PNI 0.131. 2) There were 10 guidelines of development for learning management of the teachers in the schools under the office of Sukhothai primary educational service area 1. Including 1) the preparation of instruction plan should be development themselves of teachers and staff in the operation and PLC group for the guidelines in the development of instruction plan as the skill thinking. 2) Learning management should be management with the operation by PLC groups of the learning management design and control ling, following and developing from director and educational supervisor to achieve for objective in learning management. 3) The instructional media and innovation should be development all teachers and staff of knowledge and skill of media and innovation. The type of development is meeting to use the media and innovation for improve and develop with learning management in direct of academic standards as efficiencies. 4) The measurement an assessment should be provide training of operation with teachers and staff from the professional of measurement and assessment and encourage the teachers to do it by themselves. And exchange the knowledge with another after the training, and they were practical from making the measurement and assessment by PLC group inside and outside the school. 5) The conclusion after instruction plan should be encouragement and development with teachers and staff at school about the conclusion after instruction plan of student by PLC group for exchange the knowledge with another within the school. And then the teachers and staff of school should be making their worksheet, work piece and portfolio as the students, and the director should be controlling and following.

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาตรู ประชีวิน อาจารย์ที่ปรึกษาในการค้นคว้าอิสระ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยทั้งยังเป็นผู้จุดประกายแนวคิดในการวิจัย ให้คำปรึกษา แนะนำ แนวทาง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความดูแลเอาใจใส่ ส่งผลให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ อัครวัชร รองคณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ดร.สธิรพร เขาวนชัย อาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และนางศรัณญารัตน์ พรหมลา ศึกษาพิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นางสาวศิริวรรณ ขวัญมุข รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย นายกมล สุมาลา ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนอนุบาลพิจิตร นายเกื้อสิริภณห์ ศรีมิตรานนท์ ศึกษาพิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 และขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ที่ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกและร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จนสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลได้อย่างสมบูรณ์

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้คำชี้แนะ ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกๆด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

พงศ์เทพ พรหมตรุษ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....ค	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....จ	
ประกาศคุุณูปการ.....ช	
สารบัญ.....ซ	
สารบัญตาราง.....ญ	
สารบัญภาพ.....ฐ	
บทที่ 1 บทนำ.....1	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1	
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....3	
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....3	
ขอบเขตการวิจัย.....4	
นิยามศัพท์เฉพาะ.....5	
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....8	
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น.....9	
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้.....19	
บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1.....52	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....55	
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....59	
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....60	

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู	
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1	60
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัด	
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1	65
บทที่ 4 ผลการวิจัย	67
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	68
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู	
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1	70
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัด	
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1	87
บทที่ 5 บทสรุป	97
สรุปผลการวิจัย	98
อภิปรายผลการวิจัย	100
ข้อเสนอแนะ	106
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	115
ประวัติผู้วิจัย	133

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ตารางแสดงการสังเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนรู้	28
ตาราง 2 แสดงจำนวนโรงเรียน ครู นักเรียน และห้องเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 จำแนกรายศูนย์ประถมศึกษาอำเภอ	52
ตาราง 3 แสดงจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 จำแนกตามระดับที่เปิดสอน แยกรายศูนย์ประถมศึกษาอำเภอ	53
ตาราง 4 แสดงจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 จำแนกขนาดโรงเรียน 7 ขนาดตามจำนวนนักเรียน แยกรายศูนย์ประถมศึกษาอำเภอ	53
ตาราง 5 แสดงจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกขนาดโรงเรียน เล็ก กลาง ใหญ่ ใหญ่พิเศษ ตามจำนวนนักเรียนแยกรายศูนย์ประถมศึกษาอำเภอ	54
ตาราง 6 แสดงจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามจำนวนนักเรียน แยกรายศูนย์ประถมศึกษาอำเภอ	54
ตาราง 7 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามอำเภอ ของสถานศึกษา	60
ตาราง 8 ตารางแสดงชื่อ วัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	66
ตาราง 9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	68
ตาราง 10 แสดงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง และดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวม	70

ตาราง 11 แสดงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง และดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้.....	72
ตาราง 12 แสดงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง และดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	75
ตาราง 13 แสดงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง และดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม.....	78
ตาราง 14 แสดงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง และดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผล.....	81
ตาราง 15 แสดงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง และดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้.....	84
ตาราง 16 แสดงผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้.....	88
ตาราง 17 แสดงผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	89
ตาราง 18 แสดงผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม.....	91

ตาราง 19 แสดงผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผล	93
--	----

ตาราง 20 แสดงผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการสรุปหลังการ จัดการเรียนรู้	95
--	----

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	59
-------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักของการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ ๒๑ เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ผลการพัฒนาด้านคุณภาพการศึกษายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก และต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย แม้ว่าเยาวชนจะมีการใฝ่หาความรู้เพิ่มขึ้น แต่ยังขาดความสามารถในการจัดการและการสังเคราะห์ข้อมูลที่สืบค้นได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ ส่วนประเด็นคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนยังต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น (แผนการศึกษาชาติ, 2560-2579)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการสนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางให้เป็นหลักสูตรเชิงสมรรถนะ สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเหมาะสมทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคม และสติปัญญา มีทักษะสื่อสารภาษาไทย ในส่วนของการพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษาได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีวินัย มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

ความต้องการจำเป็น หรือ Needs เป็นสภาวะความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่กับสภาวะที่ต้องการให้เป็น หมายความว่าสิ่งที่เป็นอยู่กับสิ่งที่ต้องการให้เป็นมีความแตกต่างกัน ถ้าแตกต่างกันมากความต้องการก็มีมาก ตรงกันข้ามถ้าช่องว่างของความแตกต่างดังกล่าวมีไม่มากนัก ความต้องการจำเป็นก็มีน้อย (Witkin & Altschuld, 1995 4-5)

การจัดศึกษาและการเรียนรู้ควรมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคนในฐานะพลเมืองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตอย่างสมดุล มีทักษะจำเป็นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีภาวะผู้นำ การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย การเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการรังสรรค์สิ่งใหม่ ๆ การเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวม และการเรียนรู้เพื่อการนำไปปฏิบัติ มุ่งสร้างการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข หลักสูตรและวิธีการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มิใช่การจดจำเนื้อหาวิชา เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริงและลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงและต่อยอดความรู้ที่ได้ด้วยตนเอง (สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2561) ครูมีบทบาทในการสอนมากกว่าผู้เรียน ไม่ยึดที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสอนให้เป็นไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงไปของบริบทผู้เรียน (ทิตนา แคมมณี, 2551:185) รูปแบบการเรียนการสอน (Teaching Learning Model) หรือระบบการสอน คือ โครงสร้างองค์ประกอบการดำเนินการสอน ที่ได้รับการจัดเป็นระบบสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการเรียนรู้ หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือและได้รับการพิสูจน์ ทดสอบว่ามีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ โดยทั่วไปแบบแผนการดำเนินการสอนดังกล่าวมักประกอบด้วย ทฤษฎีหลักการที่รูปแบบนั้นยึดถือและกระบวนการสอนที่มีลักษณะเฉพาะ อันจะนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายเฉพาะรูปแบบนั้นกำหนดซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแบบแผน (ทิตนา แคมมณี, 2553)

จากสภาพปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบระดับชาติ ยังเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาค่อนข้างมาก เห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบระดับชาติ ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศพอสมควร (แผนพัฒนาคุณภาพประจำปี 2563 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1)

จากข้อมูลสภาพปัญหา ความสำคัญดังกล่าว ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวครูผู้สอน ควรจะมีการศึกษาหาวิธีปรับปรุงพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพทั้งความรู้ ทักษะการคิด ความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีเทคนิค การสอนที่หลากหลาย ทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความมั่นใจ จดจำง่ายและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จัดระบบเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ข้อมูลจากนิเทศติดตามการจัดการเรียนสอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า ครูประจำชั้นประถมศึกษาในสังกัด จัดกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบเดิม เน้นท่องจำ ขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาทักษะทางภาษาให้กับผู้เรียนที่ถูกต้อง และขาดกระบวนการนิเทศกำกับ ติดตามที่เหมาะสม

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศทางที่เป็นประโยชน์แก่สถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด เป็นข้อมูลในการวางแผนการ แนวทางในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เป็นข้อมูลสารสนเทศแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 และเป็นแนวทางในการนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในสถานศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1. ขอบเขตเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยศึกษาจากความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูจำนวน 5 ด้านประกอบด้วย

- 1.1 ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้
- 1.2 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 1.3 ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม
- 1.4 ด้านการวัดและประเมินผล
- 1.5 ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ปีการศึกษา 2563 ครู 1,224 คน จำนวน 127 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูล จำนวน 297 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ได้แก่ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูจำนวน 5 ด้านโดยเลือกค่าที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด 2 ลำดับแรกในแต่ละด้านมาเป็นกรอบในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีวุฒิและความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

2.1 นางสาวศิริวรรณ ขวัญมุข รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาสุโขทัย

2.2 นายเกื้อสิริภรณ์ ศรีมิตรานนท์ ศึกษาพิเศษชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

2.3 นายกมล สุมาลา ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลพิจิตร

3. ตัวแปรที่ศึกษา

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนซึ่งต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน กิจกรรมของบุคคลซึ่งมีหลักเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอนอาศัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สามารถเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

1.1 ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความต้องการของครูในการพัฒนา การเตรียมตัวของครูผู้สอน ในการวิเคราะห์หลักสูตรมาตรฐาน ออกแบบการสอนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เข้าใจเกี่ยวกับหลักการจุดหมายโครงสร้างเวลาเรียน การกำหนดการสอน การทำแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์วิธีสอน สื่อ โดยมีการกำหนดเป้าหมายและแนวปฏิบัติในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีอย่างชัดเจน เลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ที่มีความเหมาะสม การจัดการเรียนรู้ควรเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

1.2 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ความต้องการของครู ในการพัฒนา การนำกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้มาสู่การปฏิบัติเป็นขั้นตอน การส่งเสริม การเรียนโดยการจัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ แนวทางการจัดกิจกรรมในหลักสูตรสถานศึกษา และสอดคล้องกับ แนวทางปฏิรูปการศึกษา สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรม ในรูปแบบต่าง ๆ

1.3 ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม หมายถึง ความต้องการของครูในการพัฒนา การใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดข้อมูลความรู้ โดยการประดิษฐ์สิ่งใหม่ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตร

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง ความต้องการของครูในการพัฒนา การตรวจสอบความรู้ความสามารถคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน วัดก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ การบรรลุวัตถุประสงค์ มีแนวทาง วิธีการ ที่สอดคล้องมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ

1.5 ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความต้องการของครูในการพัฒนา ครูผู้สอนในการตั้งคำถามให้ผู้เรียนสะท้อนบทเรียน การรวบรวมใจความสำคัญ เพื่อช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจในบทเรียนตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องและสมบูรณ์ครูไม่จำเป็นต้องทบทวนสรุปเองทั้งหมด ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยครูอาจจะใช้คำถามและพยายามให้มีสาระสำคัญ การสรุปบทเรียน จะทำทุกครั้งหลังจากที่สอนจบบทเรียนแล้ว เพื่อผู้เรียนจะได้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างของความรู้ และทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับ

2. แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แนวทางหรือข้อเสนอแนะในการพัฒนา การจัดการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

3. ความต้องการจำเป็น หมายถึง สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง ในการพัฒนา การจัดการเรียนรู้ของครู ผลการประเมินความต้องการจำเป็นบ่งบอกสภาพปัญหาในปัจจุบัน ที่ควรได้รับการพัฒนาปรับปรุงและนำไปสู่การแก้ไขปัญหา

4. การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการประเมินความต้องการจำเป็น ของสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 จำนวน 127 โรงเรียน ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ด้วย PNI_{Modified}

5. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับ ชั้นอนุบาล 1 จนถึง ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 รวมถึงโรงเรียนขยายโอกาสที่เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

6. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ได้แก่ ครู ครูผู้ช่วย พนักงานราชการ ครูลูกจ้างชั่วคราวและครูอัตราจ้าง

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ที่ควบคุมดูแลโรงเรียนในเขตพื้นที่ คลอบคลุม 4 อำเภอในจังหวัดสุโขทัย ได้แก่ อำเภอเมืองสุโขทัย อำเภองกงไกรลาศ อำเภอบ้านด่านลานหอย และอำเภอศรีมาศ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารมีหัวข้อสำคัญตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น

- 1.1 ความหมายเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น
- 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น
- 1.3 ประเภทของความต้องการจำเป็น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

- 2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
- 2.3 ประเภทของการจัดการเรียนรู้
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

3. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5. กรอบแนวคิดของการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น

1. ความหมายเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550), (อ้างถึงใน สุบิน ยุทธรัช, 2554) ได้กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น ออกเป็น 2 มุมมอง คือ มุมมองด้านจิตวิทยาและมุมมองด้านการประเมิน ในมุมมองด้านจิตวิทยา Maslow ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการจำเป็น ไว้ในปี ค.ศ.1943 ในบทความที่ชื่อว่า A Theory of Human Motivation (Maslow, 1943) โดยแบ่งความต้องการจำเป็น ออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 ความต้องการจำเป็นทางกายภาพ (Physiological need)

ระดับที่ 2 ความต้องการจำเป็นด้านความปลอดภัย (Safety need)

ระดับที่ 3 ความต้องการจำเป็นด้านความรักและการเป็นเจ้าของ (Love and belonging need)

ระดับที่ 4 ความต้องการจำเป็นด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง (Esteem needs)

ระดับที่ 5 ความต้องการจำเป็นในการบรรลุศักยภาพของตนเอง (Self – actualization needs)

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น 4 ระดับแรกจัดอยู่ในประเภท ความต้องการจำเป็นบกพร่องหมายความว่าหากยังไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการจำเป็นก็จะยังคงอยู่ในสภาวะที่บกพร่องหรือขาดแคลน สำหรับมุมมองด้านการประเมินแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ มุมมองในมิติด้านความแตกต่าง และมุมมองในมิติด้านประโยชน์ที่ได้รับ สำหรับมุมมองในมิติด้านความแตกต่าง (Kaufman & English, 1981) กล่าวว่าความต้องการจำเป็นหมายถึงความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ในปัจจุบันกับสิ่งที่ปรารถนาจะเกิดขึ้นในอนาคตส่วน (Witkin, 1984) กล่าวว่าความต้องการจำเป็นหมายถึงความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ กับสภาพที่ควรจะเป็น ส่วนมุมมองในมิติด้านประโยชน์ที่ได้รับ กล่าวว่าความต้องการจำเป็นไม่ควรกำหนดในลักษณะของความแตกต่างเพราะความต้องการจำเป็นบางอย่างไม่ต้องกำหนดสภาพที่ควรจะเป็นเช่นอาหารน้ำ เป็นต้นดังนั้นมุมมองของ Scriven จึงเน้นการกำหนดความต้องการจำเป็นที่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือทำให้เกิดความพึงพอใจ

วิรัช ชัยดิษฐ์ (2552, น.10-11) ได้กล่าวว่า ความต้องการจำเป็นหมายถึงสิ่งที่จำเป็นต้องได้รับตอบสนองหรือก่อให้เกิดประโยชน์เมื่อได้รับการตอบสนองโดยจำแนกความต้องการตามมุมมองที่แตกต่างกันได้ 4 มุมมองดังนี้

1) มุมมองความแตกต่าง (Discrepancy View) เป็นความต้องการจำเป็นที่กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างการกระทำหรือผลการปฏิบัติงานที่ต้องการ (Desired Performance) กับการกระทำหรือผลการปฏิบัติงานที่สังเกตได้จากการปฏิบัติจริง (Observed Performance)

2) มุมมองความเป็นประชาธิปไตย (Democratic View) เป็นความต้องการจำเป็นที่กล่าวถึงความปรารถนาหรือความต้องการของคนส่วนใหญ่ ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มอ้างอิงที่เชื่อถือได้

3) มุมมองของการวิเคราะห์ (Analytic View) เป็นความต้องการจำเป็นที่กล่าวถึงสารสนเทศของสิ่งหนึ่งสิ่งใด หน่วยงานที่บุคลากรมีความรู้ความสามารถได้พิจารณาลงความเห็นว่ามีผลสำคัญต่อหน่วยงานและจะเกิดการพัฒนายในหน่วยงาน

4) มุมมองของการวินิจฉัย (Diagnostic View) เป็นความต้องการจำเป็นที่กล่าวถึงสิ่งที่บุคคลพิจารณาแล้วพบว่ามีความบกพร่องหรือขาดหายไป (Deficiency or Absence) และพิสูจน์ได้ว่าสิ่งที่ขาดหายไ้ไปนั้นจะทำให้เกิดความเสียหาย (Harmful) ต่อหน่วยงาน

Witkin & Altschuld (1995: 4-5)(อ้างถึงในสมาน อัสวภูมิ, 2551 น.147) ได้กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หรือ Needs ว่าเป็นสภาวะความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่กับสภาวะที่ต้องการให้เป็น หมายความว่าสิ่งที่เป็นอยู่กับสิ่งที่ต้องการให้เป็นมีความแตกต่างกัน ถ้าแตกต่างกันมากความต้องการก็มีมาก ตรงกันข้ามถ้าช่องว่างของความแตกต่างดังกล่าวมีไม่มากนัก ความต้องการจำเป็นก็มีน้อย

Kaufman Herman and Watters (1996: 76-77) (อ้างถึงใน สมาน อัสวภูมิ, 2551 น.147) ได้กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง ช่องว่างระหว่างผลที่เกิดขึ้น กับผลที่ต้องการให้เกิด ซึ่งคือสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ต้องการให้เป็น

Steers & Porter (1991) (อ้างใน Hoy and Miskel 2005:127-128 อ้างถึงใน สมาน อัสวภูมิ, 2551 น.147) ได้กล่าวว่า ความต้องการจำเป็นไว้ว่าเป็น สภาพความสมดุลภายในของบุคคลที่กระตุ้นให้บุคคลดำเนินการเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ขาดหายไปเพื่อให้เกิดความสมดุลยิ่งขึ้น

Hoy & MisKel (1978) (อ้างถึงใน สมาน อัสวภูมิ, 2551 น.147) ได้กล่าวว่า ความต้องการจำเป็นและแรงจูงใจของบุคคลหนึ่งเองที่เป็นปัจจัยสำคัญซึ่งทำให้บุคคลมีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

Webster Nufeldt & Guralnik (1988) (อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2562 น.33) ได้กล่าวว่า needs หมายถึง สิ่งที่เป็นประโยชน์ซึ่งขาดแคลนและเป็นที่ต้องการหรือปรารถนาจะได้

Guba & Lincoln (1982) (อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2562 น.39) ได้กล่าวว่า ความต้องการจำเป็นกับสภาพที่เป็นอยู่จริงและจะเป็นความต้องการจำเป็นต่อเมื่อสิ่งที่ได้รับนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ และหากไม่ได้รับการตอบสนองก็จะอยู่ในสภาพที่เป็นทุกข์ อันตรายหรือสภาพที่ไม่น่าพอใจ

สรุปได้ว่าความต้องการจำเป็น หมายถึง สิ่งที่เป็นอยู่กับสิ่งที่ต้องการให้เป็น มีความแตกต่างกัน ถ้าแตกต่างกันมากความต้องการก็มีมาก ตรงกันข้ามถ้าช่องว่างของความแตกต่างดังกล่าวมีไม่มากนัก ความต้องการจำเป็นก็น้อยหรือ ช่องว่างระหว่างผลที่เกิดขึ้น กับผลที่ต้องการให้เกิดซึ่งสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ต้องการให้เป็น เมื่อสิ่งที่ได้รับนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ และหากไม่ได้รับการตอบสนองก็จะอยู่ในสภาพที่เป็นทุกข์ อันตราย หรือ สภาพที่ไม่น่าพอใจ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น

McKillip (1987) (อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2562 น.87) ได้กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารในการให้บริการ ทางการศึกษาหรือการให้บริการประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร การตัดสินใจเกี่ยวกับการให้เงินทุนสนับสนุนโครงการ ตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล หรือการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนการทำงาน การตัดสินใจของผู้บริหารโดยทั่วไปจะส่งผลดีถ้ามีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

NCREL (2002) (อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2562 น.103) ได้อ้างอิงแนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ของ Witkin & Altschuld (1995) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นต้องครอบคลุมความต้องการจำเป็นทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ความต้องการจำเป็นของผู้รับบริการ ความต้องการจำเป็นของผู้ให้บริการ และความต้องการจำเป็นขององค์กร ผู้ให้การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีแก่ผู้รับบริการ ส่วนขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น คล้ายคลึงกับแนวคิดของ Kaufman (1981) คือ มีการเน้นให้เห็นถึงการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในกระบวนการของผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนขั้นตอนการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล แต่ไม่เน้นการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา

Kaufman (1981) (อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2550) ได้กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อแสดงความแตกต่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา การจัดเรียงลำดับความสำคัญ และการเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข

Kaufman (1981) (อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2562 น.91-92) ได้กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นไม่ทำให้เกิดความสับสนเปลืองทั้งด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานหรือเวลาที่สูญเสียไป แต่เป็นกระบวนการที่ให้ผลคุ้มค่า การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการที่ให้ผลตอบแทนมากกว่าที่จะเสียผลประโยชน์หรือสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย

Witkin & Altschuld (1995) (อ้างถึงใน สุบิน ยุระรัช, 2554) ได้กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบที่นำมาใช้เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่มุ่งหวัง โดยเน้นความแตกต่างของผลลัพธ์ (Outcome gaps) และนำมาจัดเรียงลำดับ และเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข

Witkin & Altschuld (1995) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผนการดำเนินงาน (2) การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น (3) การใช้ประโยชน์จากความต้องการจำเป็น

สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อแสดงความแตกต่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา การจัดเรียงลำดับความสำคัญ และการเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่มุ่งหวัง โดยเน้นความแตกต่างของผลลัพธ์

3. ประเภทของความต้องการจำเป็น

Witkin & Altschuld (1995:10) ได้จัดแยกประเภทของการประเมิน ความต้องการจำเป็นตามระดับความต้องการ 3 ระดับ ซึ่งแต่ละระดับเป็นตัวแทนของกลุ่มเป้าหมายสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น ดังนี้

ระดับที่ 1 (ปฐมภูมิ) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับบริการ เช่น นักเรียน ลูกค้า คนไข้ ผู้ให้ข้อมูล ผู้แลกเปลี่ยน ผู้ที่มีศักยภาพเป็นลูกค้า

ระดับที่ 2 (ทุติยภูมิ) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ให้บริการและผู้วางนโยบาย เช่น ครู ผู้ปกครอง พนักงานที่อยู่ในสังคม ผู้ให้การดูแลรักษา ผู้เชี่ยวชาญในด้านการดูแลสุขภาพ พนักงานในโรงแรม พนักงานไปรษณีย์ เจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา ผู้จัดการ

ระดับที่ 3 (ตติยภูมิ) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวกับทรัพยากรหรือการแก้ไขปัญหา เช่น อาคาร อุปกรณ์อำนวยความสะดวก เครื่องมือ พัสดุ เทคโนโลยี โปรแกรม

ขนาดห้องเรียน กระบวนการผ่าตัด ระบบการนำข้อมูลมาใช้ การขนส่ง เงินเดือนและผลประโยชน์ ระบบการจัดส่งโปรแกรม การจัดแบ่งเวลา สภาพแวดล้อมในการทำงาน

สุวิมล ว่องวานิช (2542, น.14) ได้กล่าวว่าความต้องการจำเป็นแบ่งได้หลายประเภท ขึ้นอยู่กับลักษณะที่ใช้ในการจัดประเภท ดังนี้

1) ระดับความต้องการจำเป็น เช่น ความต้องการจำเป็นขององค์กร (Organizational Needs) ความต้องการจำเป็นของบุคลากร (Personal Needs) ความต้องการจำเป็นกลุ่ม (Group Needs)

2) สาธารณะของความความต้องการจำเป็น เช่น ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร (Staff Development Needs) ความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม (Development Needs) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development Needs)

3) ระดับความลึกซึ้งของความความต้องการจำเป็น เช่น ความต้องการจำเป็นตามการรับรู้ (Felt Needs หรือ Perceived Needs) ความต้องการจำเป็นเชิงวิเคราะห์ (Analytical Needs)

4) สิ่งที่ถูกประเมิน เช่น ความต้องการจำเป็นด้านปัจจัย (Input Needs) ความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการ (Process Needs) ความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ (Outcome Needs) ความต้องการจำเป็นด้านการแก้ปัญหา (Solution Needs)

5) ช่วงเวลาที่ต้องการกำหนดความต้องการจำเป็นในปัจจุบัน (Present หรือ Current Needs) ความต้องการจำเป็นในอนาคต (Future Needs)

6) ธรรมชาติของข้อมูลที่แสดงถึงความต้องการจำเป็น เช่น ความต้องการจำเป็นเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Needs) ความต้องการจำเป็นเชิงปริมาณ (Quantitative Needs)

7) เจ้าของความต้องการจำเป็น ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ความต้องการจำเป็นปฐมภูมิ (Primary Needs) ซึ่งเป็นความต้องการจำเป็นของผู้รับบริการ (Service Receivers) ในทางการศึกษาส่วนใหญ่เป็นความต้องการจำเป็นของผู้ให้บริการ (Service Providers) เช่น ความต้องการจำเป็นของผู้บริหาร

Kaufman & English (1981: 69-71) (อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช ,2542) ได้จัดแยกประเภทของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ 2 ประเภท ตามขอบข่ายของการประเมิน คือ การประเมินความต้องการจำเป็นภายนอก (External Needs Assessment) และการประเมินความต้องการจำเป็นภายใน (Internal Needs Assessment) เกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งประเภทวิธีการ

ประเมินความต้องการจำเป็นดังกล่าว ได้แก่ ขอบข่ายการดำเนินงานและประโยชน์ที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็น นั่นคือ การประเมินความต้องการจำเป็นภายในเป็นการวิเคราะห์ที่ความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษา จัดลำดับคัดเลือกความต้องการจำเป็นภายในขอบเขตขององค์กร ในขณะที่การประเมินความต้องการจำเป็นภายนอก เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นที่มุ่งหวังจะให้ได้ความต้องการจำเป็นที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร ทั้งในปัจจุบันในอนาคตต่อองค์กรและต่อสังคมโดยรวม

Region II RSSIC (Northeastern Regional School Support and Improvement Center),(อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช ,2562 น.84) ได้กล่าวว่าศูนย์นี้ได้จัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาโรงเรียนโดยใช้การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์เป็นศูนย์สนับสนุนและปรับปรุงโรงเรียนระดับภาค (RSSIC, 1998) (Comprehensive Needs Assessment) ซึ่งเป็นการวางแผนพัฒนาโรงเรียนทั้งโรงเรียน (School Wide Program) การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์เป็นการวางแผนพัฒนาโรงเรียนแบบองค์รวม (Whole School Development) โดยมีกิจกรรมการดำเนินงานที่แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนต่อไปนี้

1) การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของโรงเรียนในทุกส่วนก่อนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการวางแผนจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน (School Profile) หลังจากได้รับรู้ข้อมูลโรงเรียนแล้วจึงนำข้อมูลนั้นมาใช้ระบุลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมีการเก็บข้อมูลวิจัยและการออกแบบโครงการ

2) กระบวนการค้นหาสาเหตุและวิธีการแก้ไข (Needs Analysis) เป็นการวิจัยเพื่อค้นหาแนวทางการแก้ไขและทรัพยากรที่ใช้เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นที่ได้จากการศึกษาในช่วงแรกโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ องค์กรในชุมชน การศึกษาเอกสารและการระดมความคิดการสำรวจโครงการต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จและแนวคิดเกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ กิจกรรมในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การศึกษาเหตุผลรองรับความต้องการจำเป็นที่มีการจัดลำดับความสำคัญการศึกษาทางเลือกจากการวิจัยและการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับบริบทของโรงเรียน

3) การออกแบบโครงการพัฒนาโรงเรียนจากทางเลือกที่กำหนด (Needs Solution) ขั้นตอนนี้มีการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาและเกิดความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดยุทธวิธีที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทที่มีการออกแบบการพัฒนาตามทางเลือก ได้แก่

การเขียนเป้าหมายของการพัฒนาการระบุงการเปลี่ยนแปลงหรือองค์ประกอบของโครงการซึ่งช่วยให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายและการกำหนดตารางการทำงานเพื่อนำแผนไปปฏิบัติ

McKillip (1987),(อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช,2562 หน้า 88) ได้กล่าวว่าการดำเนินงานแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1) การระบุงกลุ่มผู้ใช้และลักษณะการใช้ผลการประเมินความต้องการจำเป็น ขั้นตอนแรกคือการระบุงกลุ่มเป้าหมายที่จะเป็นผู้ใช้และลักษณะการใช้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นการดำเนินงานในขั้นตอนนี้มีความสำคัญเพราะหากไม่ระบุให้ถูกต้องการนำผลการประเมินความต้องการจำเป็นไปใช้อาจล้มเหลวได้เนื่องจากไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ปัญหาที่ตามมาคือไม่มีใครใช้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นกลุ่มผู้ใช้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นโดยทั่วไปแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ใช้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงซึ่งเป็นผู้ใช้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นและกลุ่มผู้ใช้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมซึ่งได้รับผลกระทบจากผลการประเมินความต้องการจำเป็น สำหรับลักษณะของการใช้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นโดยทั่วไปมีหลายประการเช่น การใช้ในการจัดสรรงบประมาณ การใช้ในการจัดตั้งโครงการต่าง ๆ การใช้ในการบริหารงานบุคคล ลักษณะของการใช้มีผลต่อกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ผลที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นมีความชัดเจนขึ้น

2) การระบุงกลุ่มเป้าหมายและสภาพแวดล้อมของการให้บริการ ขั้นตอนนี้เป็นการให้รายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้รับบริการและสภาพแวดล้อมของการให้บริการที่เป็นอยู่การดำเนินงานในขั้นตอนนี้คือการวิเคราะห์ลักษณะของพื้นที่ทางภูมิศาสตร์การคมนาคมข้อกำหนดต่าง ๆ ในการใช้บริการและสมรรถนะของการให้บริการ การวิเคราะห์ลักษณะของผู้ที่ใช้บริการที่มีอยู่เดิมกับผู้ที่มิสิทธิเข้ารับบริการตลอดจนทรัพยากรในการดำเนินงานและข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการให้บริการของหน่วยงานอื่นๆ ด้วยการดำเนินงานในขั้นตอนนี้จะช่วยให้การกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหามีความเหมาะสมกับบริบทของสภาพแวดล้อมเงื่อนไขข้อกำหนดต่าง ๆ และลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่รับบริการ

3) การระบุงรายละเอียดของความต้องการจำเป็นขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดรายละเอียดของความต้องการจำเป็นโดยมีการบรรยายข้อมูลที่จำแนกเป็น 2 ส่วนคือข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา (Problem) ที่เกิดขึ้นในหน่วยงานและข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหา (Solutions) การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่อาศัยแหล่งข้อมูลมากกว่าหนึ่งแหล่ง รายละเอียดของข้อมูลครอบคลุมทั้งความคาดหวังในผลที่อยากให้เกิดผลที่ได้รับในปัจจุบันและผลกระทบที่ตามมา

ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการนำวิธีการต่าง ๆ ไปใช้ในการแก้ปัญหา ในขั้นตอนนี้ยังไม่จำเป็นต้องจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

4) การประเมินความต้องการจำเป็นที่สำคัญ การประเมินเพื่อระบุความต้องการจำเป็นที่สำคัญคือความพยายามจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสำหรับกลุ่มเป้าหมายนั้นเรียงจากประเด็นที่มีความสำคัญมากที่สุดไปหาประเด็นที่มีความสำคัญน้อยที่สุดเพื่อให้ทราบว่าความต้องการจำเป็นใดสำคัญและเกี่ยวข้องกับพันธกิจของหน่วยงานที่ให้ทุนสนับสนุนโครงการมากที่สุดหากมีความต้องการจำเป็นหลายประการและตัวบ่งชี้สภาพปัญหาต่าง ๆ มีความขัดแย้งจะนำข้อมูลเหล่านั้นมาบูรณาการอย่างไร การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นจะมีประโยชน์มากหากสามารถให้ข้อมูลที่เป็นพื้นฐานการตัดสินใจที่ชัดเจนและเปิดเผย

5) การเผยแพร่ผลการประเมินความต้องการจำเป็น การเสนอผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจตลอดจนผู้ใช้ผลและกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องได้รับรู้มีความสำคัญเท่ากับขั้นตอนอื่น ๆ ของการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในทางปฏิบัติการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเป็นกิจกรรมที่ต้องทำเป็นวงจรตั้งแต่วงจรการตัดสินใจ การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล วงจรเหล่านี้ต้องทำซ้ำแล้วซ้ำอีกจนกว่าจะไม่มีอะไรใหม่ที่ต้องทำอีก ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นของ McKilip เน้นการกำหนดกลุ่มผู้ใช้ผลและลักษณะการใช้ผลการประเมิน ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในกระบวนการการให้ความสำคัญกับการกำหนดความต้องการจำเป็นที่มีการบรรยายสภาพของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และการเผยแพร่ผลการประเมินความต้องการจำเป็น

Kaufman (1993), (อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช ,2562 น.90-91) ได้เสนอขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นแบบองค์รวมโดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนรวม 10 ขั้นตอนรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

1) การกำหนดหลักการและเหตุผลในการประเมินความต้องการจำเป็นขั้นตอนนี้เป็นการตัดสินใจวางแผนโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินความต้องการจำเป็น

2) การกำหนดระดับความเข้มในการประเมินความต้องการจำเป็น ขั้นตอนนี้เป็นการตัดสินใจเลือกระดับของการประเมินความต้องการจำเป็นซึ่งจำแนกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับกลาง (Middle) ระดับรอบยอด (Comprehensive) และระดับกลยุทธ์ (Strategic) ความต้องการจำเป็นระดับกลาง (Middle) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับปัจจัยป้อน (Inputs) และกระบวนการหรือวิธีการ (Processes) และผลผลิตที่เกิดขึ้นโดยทันที (Immediate

Products) ความต้องการจำเป็นระดับรวบยอด (Comprehensive) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นระดับกลางรวมกับการประเมินความต้องการจำเป็นด้านผลิตผล (Outputs) หรือบริการ (Services) ในระดับองค์กรที่ได้ให้บริการกับลูกค้าขององค์กร ส่วนความต้องการจำเป็นระดับกลยุทธ์ (Strategic) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นระดับองค์กรรวม (Holistic level) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นระดับรวบยอดรวมกับการประเมินความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ (Outcomes) ซึ่งองค์กรได้ให้บริการที่ส่งผลต่อสังคมรวมทั้งผลกระทบ (Impact) ที่มีต่อสังคม

3) การระบุและคัดเลือกกลุ่มบุคคลที่จะวางแผนและประเมินความต้องการจำเป็น กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องมี 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากผลที่เกิดขึ้นขององค์กร 2) กลุ่มผู้ทำหน้าที่ประเมินความต้องการจำเป็นและ 3) กลุ่มลูกค้าหรือสมาชิกในสังคมผู้ได้รับผลขององค์กร การคัดเลือกบุคคลมาทำการประเมินความต้องการจำเป็นควรคำนึงถึงความเป็นตัวแทนกลุ่มมากกว่าปริมาณของคนเข้าร่วม

4) การสร้างบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วมขั้นตอนนี้เป็นการจัดหากิจกรรมและการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ช่วยให้การประเมินความต้องการจำเป็นดำเนินไปได้ อย่างคล่องตัว โดยผู้เกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเนื่องจากความต้องการจำเป็นมีหลายความหมายทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องเข้าใจความหมายตรงกันจึงต้องมีกิจกรรมเพื่อให้ผู้ร่วมประเมินทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกันซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้เกิดการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างได้ผลดี

5) การสร้างความตกลงร่วมกันในทุกขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น ขั้นตอนนี้เป็นที่ยอมรับโน้มน้าวที่ถูกต้องตรงกันทุกฝ่ายเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นการใช้ประโยชน์จากผลประเมินความต้องการจำเป็นและระดับของความต้องการจำเป็น ทั้งนี้ระดับความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมาก คือ ระดับกลยุทธ์ซึ่งเป็นการศึกษาความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่จริงกับสภาพที่ควรจะเป็นโดยพิจารณาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับสังคม

6) การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอนนี้เป็นกำหนดขอบข่ายการสร้างเครื่องมือและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินทั้งความต้องการจำเป็นภายในและความต้องการจำเป็นภายนอก

7) การระบุความต้องการจำเป็น ขั้นตอนนี้เป็นให้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมในขั้นตอนที่ 6 มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดระบุความต้องการจำเป็น

8) การวิเคราะห์จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

9) การสร้างข้อสรุปร่วมกันในการระบุความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นโดยประสานความคิดของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องให้มิตเห็นพ้องและสรุปผลการประเมินความต้องการจำเป็นโดยอิงข้อมูลที่จัดเก็บได้มีการระดมความคิดและอภิปรายจนเกิดฉันทามติ

10) การระบุปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ปิยมาภรณ์ โชคอวยชัย(2540) ได้กล่าวว่าการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการประเมินความต้องการจำเป็น เป็นส่วนที่ทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์ การจัดลำดับความสำคัญจะช่วยให้ ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นทราบถึงความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่แท้จริงที่ควรได้รับการแก้ไขอย่าง เร่งด่วนก่อนปัญหาอื่น ซึ่งมีวิธีที่ใช้จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นนั้นมีหลายวิธีด้วยกันผู้ประเมินจะต้องเลือกใช้และดำเนินการด้วยระมัดระวังภายในระยะเวลาและทรัพยากรที่จำกัด ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ซึ่งสูตรนี้ นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช ได้ปรับปรุงจากวิธี Modified Priority Needs Index (PNI) โดยการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่คาดหวัง (I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) หาค่าด้วยค่าสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) โดยใช้หลักการกำหนดความต้องจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริง เพื่อให้เป็นคะแนนมาตรฐาน (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550: 279) ซึ่งสูตรในการคำนวณมีดังนี้

$$PNI_{Modified} = \frac{(I-D)}{D}$$

วิธี PNI_{Modified} มีข้อดีคือ คำนวณง่าย ให้ข้อสรุปที่ดี และเมื่อถ่วงน้ำหนักจะทำให้ได้ความแตกต่างที่ชัดเจนขึ้น ข้อจำกัดของวิธีนี้ คือ ข้อตกลงเบื้องต้นเป็น Interval Scale ที่ไม่ค่อยเหมาะสม และเป็นการพิจารณาแยกกันระหว่างสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพที่คาดหวังผลต่างที่มีค่าเท่ากันในระดับต่ำกับระดับสูงยากในการจัดเรียงลำดับ (คมศร วงษ์รักษา, 2540)

สรุปได้ว่า (PNI_{Modified}) หมายถึงการหาค่าเฉลี่ยผลต่างระหว่างสภาพที่คาดหวัง (I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) หาค่าด้วยค่าสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) โดยใช้หลักการกำหนดความต้องจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริง เพื่อให้เป็นคะแนนมาตรฐาน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญสูงสุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (2552) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน

ทิสนา แคมมณี และคณะ (2545 :12-14),(อ้างถึงใน จิตติมา วรณศรี ,2557) ได้เสนอแนวคิดว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา และกระบวนการทางจิตใจของบุคคลในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ แล้วสร้างความหมายของสิ่งเร้าหรือประสบการณ์นั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการเรียนรู้ คือ การนำความรู้ไปใช้เพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลงตนเองทั้งด้านความคิด การกระทำ ในการดำรงชีวิต ซึ่งการเรียนรู้มีลักษณะดังนี้

1) การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสมอง ซึ่งบุคคลใช้ในการสร้างความหมายหรือความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ การเรียนรู้จึงเป็นการจัดกระทำต่อข้อมูลและประสบการณ์ ไม่ใช่เป็นเพียงการรับข้อมูลหรือประสบการณ์เพียงอย่างเดียว

2) การเรียนรู้ประสบการณ์ส่วนตัวไม่สามารถเรียนรู้หรือทำแทนผู้อื่นได้

3) การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม เพราะบุคคลอยู่ในสังคมซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อตนเองอาทิ เช่น ผู้สอน เพื่อน ผู้ปกครอง ดังนั้นการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจึงช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และขยายขอบเขตของความรู้ด้วย

4) การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเรียนรู้จากการคิด การกระทำ การแก้ปัญหา การศึกษาวิจัย ฯลฯ

5) การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ตื่นตัวและสนุก การจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ปฏิบัติเพื่อหาคำตอบ ทำกิจกรรมที่ท้าทายจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความกระตือรือร้น ตื่นตัว และสนุกเพลิดเพลินในการเรียนรู้

6) การเรียนรู้อาศัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ดีสามารถเอื้ออำนวยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ได้ดี

7) การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ทั้งในโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน

8) การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงตนเองของบุคคลทั้งด้านความรู้ ความคิด เจตคติ การกระทำ เพื่อดำรงชีวิตอย่างปกติสุขและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

9) การเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต บุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้อยู่เสมอเพื่อการพัฒนาชีวิตและจิตใจของตนเอง การสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้บุคคลและชุมชน สังคม เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ทิสนา แคมมณี (2553, น. 120) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้งโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุด

Ausubel, (1963 :77-97) (อ้างถึงใน ทิสนา แคมมณี ,2556 หน้า 68) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้จะมีความหมายแก่ผู้เรียน หากการเรียนรู้นั้นสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่รู้มาก่อน

Hough & Duncan (1970 :144) (อ้างถึงในคู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ 2557) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้หมายถึง กิจกรรมของบุคคล ซึ่งมีหลักเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และความผาสุก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่างๆ 4 ด้าน คือ

1) ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชาและการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนการเลือกเนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น

2) ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

3) ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง เลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้

4) ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluating) หมายถึงความสามารถในการประเมินผลของการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด

Hills, (1982: 266) (อ้างถึงในคู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ 2557) ได้ให้คำจำกัดความของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่าการจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนซึ่งต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนซึ่งต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน กิจกรรมของบุคคลซึ่งมีหลักเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน อาศัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สามารถเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

สมมาตรย์ ศรีจันทร์ (2560) ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) ด้านการเตรียมการสอน หมายถึง การเตรียมตัวของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนถูกต้องเหมาะสมโดยมีการเตรียมตนเองเตรียมแหล่งข้อมูลเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์เตรียมกิจกรรมและเตรียมวัดผลและประเมินผลตลอดจนการจัดทำแผนการสอนโดยคำนึงถึงความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความชัดเจนตรงตามจุดประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการสอนต่อไป

2) ด้านการดำเนินการสอน หมายถึง แนวทางในการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยเนื้อหาสาระและกิจกรรมตามความสนใจความถนัดของผู้เรียนคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์จัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงให้คิดเป็นทำเป็นรักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

3) ด้านการวัดผลและประเมินผล หมายถึง การดำเนินการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนภายหลังใช้การเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การทดสอบการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมตรวจผลงานภาคปฏิบัติการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงและประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

ยุทธนา สาจวง (2558) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการด้านกระบวนการเรียนรู้ให้ได้ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเพื่อให้ได้ผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางนั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาครูในโรงเรียนตามแนวปฏิบัติการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้แก่

1) ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการจัดการเรียนการสอนของครูถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการจัดทำแผนการสอนจะต้องเตรียมไว้ล่วงหน้าและกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรแผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนจะต้องจัดทำถ้าครูผู้สอนขาดแผนการจัดการเรียนรู้จะทำให้การเรียนการสอนไม่เป็นไปตามขั้นตอนการสอนไม่มีประสิทธิภาพและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ดังนั้นผู้บริหารต้องมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ของครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพมากขึ้น

2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้ง ปลุกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

3) ด้านการวัดและประเมินผล คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนพื้นฐานหลักสองประการคือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกๆระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด การพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

4) ด้านการจัดทำสื่อนวัตกรรม คือ สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

5) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ คือ การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครูมีสองส่วนคือการนิเทศภายนอกเกิดจากการนิเทศที่ได้รับจากบุคคล หน่วยงานนิเทศก์ หรือ ผู้บริหารการศึกษาระดับต่างๆ ที่อยู่ภายนอกโรงเรียนอีกส่วนหนึ่งคือการนิเทศภายในเกิดจากการนิเทศที่เกิดจากคณะครูในแต่ละโรงเรียนดำเนินการซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ ครูผู้มีความประสบการณ์หรือ ที่เรียกว่า (Experiences) ทำหน้าที่เทศแก่ครู “คนใหม่” หรือผู้ที่ต้องรับการนิเทศในทางปฏิบัติผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะผลักดันในการนิเทศภายในให้บรรลุผล และเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูที่สำคัญคือการช่วยเหลือครูแต่ละคนให้ทำการสอนให้ได้ผลดีแก้ปัญหาของครูในด้านการเรียนการสอนและปัญหาส่วนตัวส่งเสริมให้ครูมีความเจริญงอกงามในอาชีพเป็นผู้ประสานงานให้บริการแก่ครูทุกคนในการสอนสามารถเป็นวิทยากรให้คำปรึกษาคำแนะนำชี้แจงที่เหมาะสมแก่ครูและประเมินผลการเรียนการสอนของครูเพื่อปรับปรุงดัดนั้นการดำเนินการนิเทศภายในเป็นงานที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนและเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อผลสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นบุคคลที่สามารถแสดงบทบาทในการนิเทศได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุดตามกระบวนการนิเทศ จึงจะทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จิตติมา วรณศรี (2557) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญสอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชานั้น สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือต้องวางแผนการดำเนินการให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา หรืออาจกล่าวได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้คือหลักสูตรระดับชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้จึงมีองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย 4 ประการดังนี้

1) จุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้ การกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แต่ละครั้ง จะต้องมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาและ

มาตรฐานตัวชี้วัดรายวิชาเพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2) สารการเรียนรู้ การระบุเนื้อหาสาระสำคัญของการจัดการเรียนรู้ต้องเป็นเนื้อหา ย่อยส่วนหนึ่งของเนื้อหาสาระ/คำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนรู้ โดยเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3) กิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของแผนการเรียนรู้ นั้น ก็ต้องมีความสอดคล้องกับแนวทาง การจัดกิจกรรมในหลักสูตรสถานศึกษาและสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ

4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล รวมทั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้นั้น ต้องมีแนวทาง วิธีการ ที่สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อใช้ตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ และมีทักษะความสามารถ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรมากน้อยเพียงใด

ขวัญชัย ช้วน และ ธารทิพย์ ช้วน (2562) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในอดีต จนถึงปัจจุบันมีรูปแบบที่หลากหลาย และรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ การเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความชัดเจน เหมาะสมกับผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ในการจัดการเรียนรู้ควรเน้น ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย การฝึกปฏิบัติ และการประยุกต์ความรู้สู่การนำไปปฏิบัติจริง ผู้สอนสามารถใช้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ ผู้เขียนได้ศึกษา เอกสารแนวคิด ทฤษฎีทางสติปัญญาของ Piaget การจัดการเรียนรู้คำนึงถึงความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อม และประสบการณ์เดิมโดยคำนึงถึงบริบทของท้องถิ่น และเอื้อต่อการเรียนรู้ ทฤษฎีทาง สติปัญญา ของ Bruner การจัดโครงสร้างความรู้ คำนึงถึงการลงมือกระทำ โดยผู้เรียนสร้างภาพในใจ และการใช้สัญลักษณ์ ทฤษฎีความต้องการของ Thorndike การฝึกหัด หรือการลงมือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนนั้นคงทน ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Knowles ผู้เรียนนำความรู้ความ เข้าใจไปใช้อย่างสม่ำเสมอ การบูรณาการจัดการเรียนรู้โดยการให้คำชมเชย การแสดง ผลงานเพื่อให้ เกิดแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนมุ่งมั่นทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom

แบ่งจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ออกเป็น 4 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยมาบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นหลัก และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยได้สังเคราะห์จากเอกสารทั้งหมดที่กล่าวมาจึงได้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน (PEAPAC) ดังนี้

- 1) Preparation = ขั้นการเตรียมความพร้อม
- 2) Engage = ขั้นการกระตุ้น
- 3) Action = ขั้นการปฏิบัติ
- 4) Pack = ขั้นการสรุป
- 5) Apply = ขั้นการประยุกต์ใช้และ
- 6) Checking = ขั้นการตรวจสอบ

เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการคิดและแก้ไขปัญหา 2) ทักษะด้านข้อมูลและการสื่อสาร และ 3) ทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการชี้นำตนเอง ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริงและเรียนรู้อย่างมีความหมายจึงจะถือว่าเป็นการเรียนรู้ที่มีพลัง มีคุณค่าและเป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจในการนำมาปรับใช้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลดีสูงสุดกับผู้เรียนที่จะเป็นอนาคตของชาติต่อไป

ปราณี อ่อนศรี (2558) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้ดังนี้

1) การเตรียมการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรมีบทบาทในการวิเคราะห์หลักสูตร ปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน หรือบูรณาการเนื้อหาสาระระหว่างกลุ่มประสบการณ์ หรือรายวิชา เตรียมแหล่งเรียนรู้ เอกสารสื่อประกอบการเรียนรู้ มีข้อมูลผู้เรียนที่จะนำไปเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้

2) การจัดการเรียนรู้ ควรให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ เลือกเรื่องที่จะเรียน วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนโดยการแลกเปลี่ยนความรู้ เรียนด้วยกระบวนการกลุ่ม เรียนจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

3) ผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน สิ่งที่คุณเรียนได้สมควรมีผลงานการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีผลงานเชิงสร้างสรรค์มีผลงานที่ภาคภูมิใจ สรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสัมพันธ์

ที่ดีกับกลุ่ม ตัดสินใจ ลงความเห็น เลือกปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับเรื่องและสถานการณ์ มีความมั่นใจและกล้าแสดงออก

4) การประเมินผล ผู้สอนควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดประสงค์ ประเมิน ตามสภาพจริง วิธีการและเครื่องมือสอดคล้องกัน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ครูที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานนี้จะต้องมีความตั้งใจ ความพยายาม ความอดทน และต้องทำงานตลอดเวลา แต่ถ้าจะพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้ว ก็ไม่ใช่ภาระงาน ที่นอกเหนือขอบเขตของความเป็นครูที่มีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาบุคคล ครูที่ปฏิบัติหน้าที่เต็มที่ ตามแนวทางที่ถูกต้องย่อมจะได้รับผลงานของความเหน็ดเหนื่อยอย่างคุ้มค่าในเบื้องต้น คือได้ชื่นชม กับความเจริญงอกงามของศิษย์ดังคำกล่าวที่ว่า “ความสำเร็จของศิษย์คือรางวัลชีวิตของครู”

นิรดา เวชญาติลักษณ์ (2559) ได้กล่าวว่า กลยุทธ์ในการจัดชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 จึงควรเป็นการจัดชั้นเรียนแบบบูรณาการการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมด้วยรูปแบบ หรือวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รวมถึงการประเมินผล การเรียนรู้จากการปฏิบัติตามสภาพความเป็นจริงอย่างเป็นขั้นตอน ประกอบด้วย

1) ขั้นวางแผนครูผู้สอน วิเคราะห์ผู้เรียนและเนื้อหาวิชาที่สอนเพื่อจะเลือกรูปแบบ การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือบูรณาการการเรียนรู้โดยใช้สถานที่ภายนอกห้องเรียน และต่อผู้เรียนและสาระการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้วิธีการสืบสอบคิดวิเคราะห์ประเมินตัดสินใจได้ ด้วยตนเองโดยกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบวางแผนเป้าหมายที่แสดงความสำเร็จของการทำงาน

2) ขั้นดำเนินการสอน ครูผู้สอนชี้แจงกระบวนการเรียนรู้โดยครูเป็นผู้ชี้แจงกติกา การเรียนรู้ร่วมกันเป็นผู้คอยชี้แนะ และควบคุมชั้นเรียนซึ่งการชี้แจงกฎกติกาและเป้าหมายปลายทาง เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้ผลการเรียนรู้ขณะเดียวกันเป็นการสร้างบรรยากาศและแรงจูงใจให้ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการค้นหาคำตอบจากบทเรียน

3) ขั้นสรุปบทเรียน ครูผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนสะท้อนบทเรียนเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้นำเสนอสิ่งที่ได้ค้นคว้าตามที่ได้เรียนรู้จากสภาพความเป็นจริง

4) **ขั้นประเมินผล** ครูผู้สอนทำการทดสอบหลังเรียนพร้อมทั้งแจ้งผลการทดสอบให้ทุกคนทราบเป็นกระบวนการตรวจสอบความรู้ทักษะและเจตคติของผู้เรียนที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ทั้งยังช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2558) การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรีในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ชายแดนไทย - เมียนมาด้านจังหวัดตาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรทำการศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ใน 7 ด้าน คือ

- 1) การออกแบบการเรียนรู้
- 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่
- 4) การพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่
- 5) การพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 6) การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้
- 7) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ครูเป็นผู้กำหนดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อบูรณาการให้เกิดการเรียนรู้วางแผนในการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาพยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์สังเคราะห์สิ่งที่เรียนโดยสอนแก่นของความรู้จริง ๆ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้สอนและเพื่อน ๆ ในห้องเรียนหรือบุคคลอื่น ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับซึ่งกันและกันขณะเดียวกันครูต้องเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอโดยเฉพาะต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดโดยใช้เทคโนโลยีช่วยสอนและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับกิจกรรมเลือกสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมให้พร้อมต่อการเรียนรู้กำกับดูแลและติดตามประเมินผลผลการเรียนรู้ทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

ตาราง 1 ตารางแสดงการสังเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบ	จิตติมา วรรณศรี (2557)	เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2558)	ปราณี อ่อนศรี (2558)	ยุพธนา สาจาง(2558)	ณิรดา เวชฎาลักษณ์(2559)	สมมาตร ศรีจันทร์(2560)	ขวัญชัย ช้วนนาและธารทิพย์ ช้วนนา(2562)	ความถี่
1) การเตรียมการวางแผน		✓	✓		✓	✓	✓	5
2) การวัดและประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7
3) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้				✓				1
4) การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7
5) การจัดทำสื่อและนวัตกรรม		✓		✓				2
6) การนิเทศการจัดการเรียนรู้				✓				1
7) จุดมุ่งหมายการเรียนรู้	✓							1
8) สาระการเรียนรู้	✓							1
9) การสรุปหลังการจัดการเรียนรู้					✓		✓	2
10) การกระตุ้น							✓	1
11) ประยุกต์ใช้							✓	1
12) ผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน			✓					1
13) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ผู้เรียนยุคใหม่		✓						1
14) การพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่		✓						1
15) การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้		✓						1

จากการสังเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนรู้ ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการทางด้านการศึกษา ซึ่งมี แนวคิดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ที่ตรงกันประกอบด้วยนักวิชาการทางด้านการศึกษาดังนี้ จิตมา วรรณ ศรี (2557) , ยุทธนา สาจวง (2558) , ปราณี อ่อนศรี (2558), เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย (2558) , ณิชดา เวชญาลักษณ์ (2559) , สมมาตย์ ศรีจันทร์ (2560), ขวัญชัย ขั้วนาและธารทิพย์ ขั้วนา (2562) โดยการใช้การสังเคราะห์ที่มีระดับความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไปจึงได้กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้
- 2) ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 3) ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม
- 4) ด้านการวัดและประเมินผล
- 5) ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้

จากนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาสังเคราะห์การศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 แต่ละด้านจากเอกสารแนวคิดที่เกี่ยวข้องสรุปได้ดังนี้

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้

สมถวิล วิจิตรวรรณ และคณะ (2556) ได้กล่าวว่า การวางแผนการจัดการเรียนเป็นขั้นตอนที่ครูศึกษาหลักสูตรมาตรฐานขอบข่ายสาระการเรียนรู้วิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อออกแบบการสอนและจัดทำแผนการสอนโดยใช้สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนเป็นสถานการณ์ในการเรียนรู้โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาผู้เรียนกำหนดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและกำหนดวิธีการวัดและประเมินผู้เรียน

อรุณศรี กิรติวิทยางกูร (2559) ได้กล่าวว่า การวางแผน (Plan) สถานศึกษาควรให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี โดยมีการกำหนดเป้าหมายและแนวปฏิบัติในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีอย่างชัดเจน ควรมีการวางแผนงบประมาณที่ใช้ เพื่อการจัดซื้อ จัดหา หรือซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ มีการวางแผนการอบรมให้ความรู้กับบุคลากรในเรื่องของแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี

สมมาตย์ ศรีจันทร์ (2560) ได้กล่าวว่า ด้านการเตรียมการสอน หมายถึง การเตรียมตัวของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนถูกต้องเหมาะสม

โดยมี การเตรียมตนเองเตรียมแหล่งข้อมูลเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์เตรียมกิจกรรมและเตรียมวัดผลและประเมินผลตลอดจนการจัดทำแผนการสอนโดยคำนึงถึงความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความชัดเจนตรงตามจุดประสงค์เพื่อนำไปใช้ในชั้นการดำเนินการสอนต่อไป

ปราณี อ่อนศรี (2558) ได้กล่าวว่า การเตรียมการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรมีบทบาทในการวิเคราะห์หลักสูตร ปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน หรือบูรณาการเนื้อหาสาระระหว่างกลุ่มประสบการณ์ หรือรายวิชา เตรียมแหล่งเรียนรู้ เอกสารสื่อประกอบการเรียนรู้ มีข้อมูลผู้เรียนที่จะนำไปเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้

ณิรดา เวชญาติลักษณ์ (2559) ได้กล่าวว่า กลยุทธ์ในการจัดชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ขึ้นวางแผนครูผู้สอน วิเคราะห์ผู้เรียนและเนื้อหาวิชาที่สอนเพื่อจะเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือบูรณาการการเรียนรู้โดยใช้สถานที่ภายนอกห้องเรียนและต่อผู้เรียนและสาระการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้วิธีการสืบสอบคิดวิเคราะห์ประเมินตัดสินใจได้ด้วยตนเองโดยกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบวางแผนเป้าหมายที่แสดงความสำเร็จของการทำงาน

ขวัญชัย ช้วน และ ธาตทิพย์ ช้วน (2562) ได้กล่าวว่า การเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนเหมาะสมกับผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ในการจัดการเรียนรู้ควรเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การฝึกปฏิบัติ และการประยุกต์ความรู้สู่การนำไปปฏิบัติจริง ผู้สอนสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ ผู้เขียนได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีทางสติปัญญาของ Piaget การจัดการเรียนรู้คำนึงถึงความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์เดิมโดยคำนึงถึงบริบทของท้องถิ่น และเอื้อต่อการเรียนรู้ ทฤษฎีทางสติปัญญาของ Bruner การจัดโครงสร้างความรู้ คำนึงถึงการลงมือกระทำโดยผู้เรียนสร้างภาพในใจและการใช้สัญลักษณ์ ทฤษฎีความต้องการของ Thorndike การฝึกหัดหรือการลงมือกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้แน่นคงทน ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Knowles ผู้เรียนนำความรู้ความเข้าใจไปใช้อย่างสม่ำเสมอ การบูรณาการจัดการเรียนรู้โดยการให้คำชมเชย การแสดง ผลงานเพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนมุ่งมั่นทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ทฤษฎีการเรียนรู้ ของ Bloom แบ่งจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยมาบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สรุปได้ว่าการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเตรียมตัวของครูผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนถูกต้องเหมาะสม เป็นขั้นตอนที่ครูศึกษา หลักสูตรมาตรฐานขอบข่ายสาระการเรียนรู้วิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อออกแบบการสอนและจัดทำ แผนการสอนโดยใช้สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนเป็นสถานการณ์ในการเรียนรู้ โดยมี การกำหนดเป้าหมายและแนวปฏิบัติในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีอย่างชัดเจน เลือกรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนเหมาะสมกับผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้ ในการจัดการเรียนรู้ควรเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจุดหมายโครงสร้างเวลาเรียนการทำกำหนดการสอนการทำ แผนการสอนการกำหนดจุดประสงค์วิธีสอนสื่อการสอนการวัดและประเมินผลการเรียนเพื่อให้ การสอนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2) แนวคิดเกี่ยวกับด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สมถวิล วิจิตรวรรณ และคณะ (2556) ได้กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียน เป็นการนำ กิจกรรมในแผนการสอนมาสู่การปฏิบัติเป็นขั้นตอนของการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้โดยการ จัด บรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อัตโนมัติกิจกรรมการเรียนให้ สอดคล้องกับความสนใจความถนัดและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ปริญญช พินุลสรารุช (2554 :30-35),(อ้างถึงใน จิตติมา วรรณศรี,2557) ได้กล่าวว่า แนวทางการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ว่า จุดเริ่มต้น ที่สำคัญคือ ครูต้องมีความเข้าใจหลักพอเพียงและปฏิบัติจนเห็นผลจริงกับตนเองก่อน จึงจะสามารถ สอนให้นักเรียนอยู่อย่างพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการระเบิดจากข้างใน โดยครูต้องมีความ เข้าใจ เศรษฐา และฝึกฝนปฏิบัติจนเข้าใจอย่างชัดเจนว่า ทักษะกระบวนการ 3 ห่วงนี้ต้องเกิดขึ้น พร้อมกัน อาทิ จะใช้อุปกรณ์อย่างพอประมาณอย่างเป็นเหตุเป็นผล และเป็นพอประมาณที่มี ภูมิคุ้มกันที่ดี โดยต้องมีความรอบคอบและมีคุณธรรม ดังนั้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ควรคิด อย่างเป็นระบบ ทั้งด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตและผลลัพธ์

จิตติมา วรรณศรี (2557) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของแผนการเรียนรู้นั้น ก็ต้องมีความ สอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมในหลักสูตรสถานศึกษาและสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูป การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สุวรรณิ วชิรบำรุง (2550) ได้กล่าวว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้ให้ ความหมายของการจัดการเรียนการสอนมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ผู้สอนดำเนินการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นกระบวนการซึ่งเป็นการทำงานที่มีขั้นตอนและมีวัตถุประสงค์ซึ่งซุ้มศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546: 121) ได้กล่าวไว้ว่า“การจัดการเรียนการสอนของครูต้องอาศัยการจัดกิจกรรมหลาย ๆ วิธีเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ” การจัดการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติที่นำผู้เรียนไปสู่เป้าประสงค์บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวก็คือครูผู้สอน

สมมาตย์ ศรีจันทร์ (2560) ได้กล่าวว่า ด้านการดำเนินการสอน หมายถึงแนวทางในการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยเนื้อหาสาระและกิจกรรมตามความสนใจความถนัดของผู้เรียนคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์จัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงให้คิดเป็นทำเป็นรักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

วรารณ ศรีวิโรจน์ (2561) ได้กล่าวว่า หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1) เลือกประสบการณ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ หากเป็นทักษะ ควรเป็นทักษะที่ปฏิบัติแล้วผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ตามวัตถุประสงค์

2) เลือกประสบการณ์ที่ผู้เรียนพึงพอใจ สนุก น่าสนใจ ไม่ซ้ำซาก มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

3) เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถทางด้านร่างกายของผู้เรียนที่จะปฏิบัติได้ และควรคำนึงถึงประสบการณ์เดิม เพื่อจัดกิจกรรมใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง

4) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้หลาย ๆ ด้าน

5) คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงควรจัดกิจกรรมให้หลากหลาย

หลักการจัดการเรียนรู้

1) สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ ลักษณะเนื้อหาวิชา

2) เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน

3) จัดเรียงเนื้อหาตามลำดับขั้นตอน

4) ใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม

- 5) ผู้เรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมและการประเมินผล
- 6) ส่งเสริมกระบวนการคิดและทักษะต่างๆ
- 7) ใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 8) มีการวัดและประเมินผลหลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรม
- 9) ผู้เรียนมีความสุข มีเจตคติที่ดีและอยากเรียนรู้มากขึ้น

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การนำกิจกรรมในแผนการสอนมาสู่การปฏิบัติเป็นขั้นตอนของการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้โดยการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของแผนการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมในหลักสูตรสถานศึกษาและสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการดำเนินการหรือการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ

3) แนวคิดเกี่ยวกับด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม

กระทรวงศึกษา (2553) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ตามความมุ่งหวังของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดทำพัฒนาและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพเหมาะสมตามความแตกต่างของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาควรให้การส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการนำสื่อไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผู้เรียนอย่างหลากหลายและเพียงพอ โดยจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและชุมชน รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน

ยุทธนา สาจวง (2558) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

ฉัตรชัย ขวตชัยภูมิ (2555) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จนั้น ครูผู้สอนจะต้องทำการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อม ๆ กับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้ ซึ่งแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้

- 1) วิเคราะห์วัตถุประสงค์ เนื้อหา
- 2) วิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา
- 3) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ควรพิจารณาลักษณะของกิจกรรม ดังต่อไปนี้

- 3.1 ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติอย่างเต็มที่
- 3.2 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ
- 3.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดแก้ปัญหา หรือพัฒนาชิ้นงาน หรือ โครงการ
- 3.4 ต้องคำนึงให้ผู้เรียนร่วมเรียนรู้ หรือทำงานเป็นกลุ่ม
- 4) วิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น ว่าจะต้องใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทใด ที่ช่วยสร้างความเข้าใจในความคิดรวบยอดนั้นได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยเน้นกิจกรรมที่ผ่านกระบวนการที่ผู้เรียนต้องลงมือค้นหาคำตอบ ทำความเข้าใจด้วยตนเอง หรือสะท้อนการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 5) จัดเตรียม สื่อการเรียนรู้ อาจจะผลิตขึ้นมาใหม่ หรือปรับปรุงจากของเดิม อาจอยู่ในรูปของ

- 5.1 ชุดการทดลอง
- 5.2 ชุดกิจกรรม
- 5.3 สิ่งตีพิมพ์ เช่น เอกสาร ตำรา วารสาร
- 5.4 เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต E-Learning มัลติมีเดีย Web-based learning

- 5.5 แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ
- 5.6 แหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ
- 6) นำไปใช้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เช่น
 - 6.1 ผู้เรียน
 - 6.2 ครูผู้สอน
 - 6.3 สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

7) ประเมินผลสื่อ โดยพิจารณาจาก

7.1 ประเมินผลผลิต คือ ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและด้านประเมินผล

7.2 ประเมินบริบทการใช้ เพื่อหาบริบทที่เหมาะสมในการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพจริง เช่น การจัดจำนวนสมาชิกในกลุ่มที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในกิจกรรมการแก้ปัญหาที่ใช้ (Web-based learning)

7.3 ประเมินด้านความคิดเห็น เจตคติที่มีต่อการเรียนจากสื่อการเรียนรู้

7.4 ประเมินด้านความสามารถ (Performance) ของผู้เรียน ความสามารถของผู้เรียนประเมินได้จากการกระทำที่แสดงออกโดยตรงจากการทำงานด้านต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น สถานการณ์ที่กำหนดให้ ที่เป็นสภาพจริงหรือใกล้เคียงกับสภาพจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแก้ปัญหาหรือปฏิบัติงานจริง อาจประเมินได้จาก กระบวนการทำงาน กระบวนการคิด (Cognitive process) โดยเฉพาะ การคิดในระดับสูง (Higher-order thinking) ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดวิพากษ์วิจารณ์ การคิดแบบสร้างสรรค์ การคิดเชิงเหตุผล เป็นต้น นอกจากนี้อาจประเมินเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน เช่น กระบวนการการแก้ปัญหา

7.5 ประเมินด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สรุปได้ว่าการจัดทำสื่อและนวัตกรรม หมายถึง การใช้สื่อต่างๆ เพื่อถ่ายทอดข้อมูลความรู้ การประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) แนวคิดเกี่ยวกับด้านการวัดและประเมินผล

อรุณศรี กิริติวิทยากร (2559) ได้กล่าวว่า การประเมินตรวจสอบ (Check) สถานศึกษาควรมีการติดตามประเมินและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมเพื่อหาข้อดีข้อเสียหรือปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

สมถวิล วิจิตรวรรณ และคณะ (2556) ได้กล่าวว่า การประเมินผลการเรียน เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถคุณลักษณะของผู้เรียนผลที่ได้จากการประเมินนี้มี 2 ส่วนที่สำคัญคือ การประเมินไปพร้อม ๆ กับกิจกรรมการเรียนที่เป็นการประเมินตามสภาพจริง (บูรณาการการวัดผลประเมินผลเข้ากับการเรียน) และการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเสร็จสิ้นการสอน

จิตติมา วรณศรี (2557) ได้กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้นั้น ต้องมีแนวทาง วิธีการ ที่สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อใช้ตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีทักษะความสามารถ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร มากน้อยเพียงใด

การวัดและประเมินผล เป็นการตรวจสอบผลการจัดการเรียนรู่ว่า ผู้เรียนได้รับการพัฒนา และบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด มีปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้อย่างไร การวัดและประเมินการเรียนรู้ต้องให้สอดคล้องและครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้งด้านพุทธิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ตามสภาพจริง โดยสามารถดำเนินการวัดผลได้ระหว่างดำเนินกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติ ประโยชน์ที่สำคัญของการวัดและประเมินผล คือ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของครูต่อไป

การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนเพื่อสะท้อนประสิทธิผลการจัดการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการพัฒนา ซึ่งการวัดผลเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกับการประเมินผล กล่าวคือวัดผลจะต้องมีเครื่องมือเพื่อใช้วัดพฤติกรรมหรือสิ่งใด ๆ ที่ต้องการวัด ทำให้ได้ผลการวัดซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อประเมินผลโดยตัดสินว่าผ่านหรือไม่ผ่าน หรือจัดอยู่ในระดับใดตามเกณฑ์ประเมิน

ยุทธนา สาจวง (2558) ได้กล่าวว่าด้านการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนพื้นฐานหลักสองประการคือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด การพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

สมมาตรย์ ศรีจันทร์ (2560) ได้กล่าวว่า ด้านการวัดผลและประเมินผล หมายถึงการดำเนินการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนภายหลังใช้การเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่นการทดสอบการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมตรวจผลงานภาคปฏิบัติการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงและประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ได้กล่าวว่า การวัดและการประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

ทิวต์ มณีโชติ (2549) ได้กล่าวว่า การวัดและประเมินผล ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน 3 คำนี้มีความเกี่ยวเนื่องกัน แต่ต่างกันที่ระยะเวลาและจุดประสงค์ของการวัดและประเมิน 3 คำนี้มีความหมายทั้งในมิติที่กว้างและแคบ ดังนี้

1) ก่อนเรียน

การวัดและประเมินก่อนเรียนมีจุดประสงค์เพื่อมทราบสภาพของผู้เรียน ณ เวลา ก่อนที่จะเรียน เช่น ความรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ก่อนเรียนอาจจะหมายถึง

1.1 ก่อนเข้าเรียน ซึ่งอาจจะตั้งแต่มก่อนเรียนระดับปฐมวัย หรือก่อนจะเริ่มเรียนหลักสูตรสถานศึกษานั้น เช่น สถานศึกษาที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ก่อนเรียนในที่นี้อาจจะหมายถึงก่อนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้น

1.2 ก่อนเรียนช่วงชั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับช่วงชั้น ให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเมื่อจบแต่ละช่วงชั้น ก่อนเรียนในที่นี้จึงหมายถึงก่อนจะเริ่มเรียนช่วงชั้นใดช่วงชั้นหนึ่ง เช่น ก่อนเรียนช่วงชั้นที่ 2 คือ ก่อนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้น

1.3 ก่อนเรียนแต่ละชั้น ถึงแม้จะมีการกำหนดเป็นช่วงชั้น แต่ชั้นเรียนหรือการเรียนแต่ละปีก็ยังคงมีความสำคัญ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา การเรียนแต่ละชั้น/ปี อาจจะ

หมายถึงการเรียนกับครูคนใดคนหนึ่ง (กรณีที่ครูคนเดียวสอนนักเรียนทั้งชั้นทุกวิชาหรือเกือบทุกวิชา โดยทั่วไปจะเป็นครูประจำชั้น) หรือเรียนครูกลุ่มหนึ่ง (สอนแยกรายวิชา) การวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละชั้นจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนตลอดทั้งปี

1.4 ก่อนเรียนแต่ละรายวิชา มีลักษณะเช่นเดียวกับก่อนเรียนแต่ละชั้น การวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละชั้นอาจจะวัดและประเมินในภาพรวมหลายๆ วิชา แต่การวัดและประเมินนี้ แยกวัดและประเมินแต่ละรายวิชา โดยทั่วไปจะสอนโดยครูแต่ละคน สำหรับระดับมัธยมศึกษา รายวิชาส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้เป็นรายภาคเรียน

1.5 ก่อนเรียนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้เป็นการจัดหมวดหมู่เนื้อหาในสาระการเรียนรู้เดียวกัน โดยจัดเนื้อหาเรื่องเดียวกันหรือสัมพันธ์กันไว้ในหน่วยเดียวกัน การวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละหน่วย เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้พื้นฐานของผู้เรียนในเรื่องหรือหน่วยนั้น ซึ่งทั้งผู้เรียนและครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยนั้นได้อย่างเหมาะสม

1.6 ก่อนเรียนแต่ละแผนจัดการเรียนรู้ คือ การวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละครั้ง ในหนึ่งหน่วยการเรียนรู้มักจะมีสาระที่จะเรียนรู้แยกย่อยสำหรับการสอนมากกว่า 1 ครั้ง แต่ละครั้งจะมีแผนการจัดการเรียนรู้

2) ระหว่างเรียน

จุดประสงค์ของการวัดและประเมินระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน โดยเทียบกับผลการวัดและประเมินก่อนเรียน การวัดและประเมินระหว่างเรียนจะทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน ในขณะเดียวกันยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย ข้อมูลจากการวัดและประเมินระหว่างเรียนจะเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้เรียน ครูผู้สอน สถานศึกษา และผู้ปกครอง สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่แตกย่อยมาจากมาตรฐานการเรียนรู้ และเป็นข้อมูลที่ใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3) หลังเรียน

จุดประสงค์ของการวัดและประเมินหลังเรียน เพื่อตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการเรียนรู้และการร่วม

กิจกรรมของผู้เรียน โดยเทียบกับผลการวัดและประเมินก่อนเรียนและระหว่างเรียน การวัดและประเมินหลังเรียนจะทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน ในขณะเดียวกันยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย ข้อมูลจากการวัดและประเมินหลังเรียน มีจุดประสงค์หลักคือใช้ในการตัดสินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน นอกจากนี้ การวัดและประเมินผลหลังเรียนอาจจะเป็นข้อมูลก่อนการเรียนในระดับต่อไป จึงเป็นประโยชน์ทั้งผู้เรียน และครูผู้สอน สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์

ศศิธร บัวทอง (2560) ได้กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน (Classroom Assessment) หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมวิเคราะห์ตีความ บันทึกข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยการดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอน นับตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอนโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ข้อมูลที่ได้ก็นำไปใช้ในการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความก้าวหน้า จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงให้แก่ผู้เรียน การตัดสินผลการเรียนรู้รวบยอดในเรื่อง หรือหน่วยการเรียนรู้หรือในรายวิชาและการวางแผน ออกแบบการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนต้องดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินผลอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงงาน การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ เป็นต้น โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน

สรุปได้ว่าการวัดและประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการเรียน เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถคุณลักษณะของผู้เรียน วัดก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้นั้น ต้องมีแนวทาง วิธีการ ที่สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับ

5) แนวคิดเกี่ยวกับการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้

ณิรดา เวชญาลักษณ์ (2559) ได้กล่าวว่า ชั้นสรุปบทเรียน ครูผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนสะท้อนบทเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอสิ่งที่ได้ค้นคว้าตามที่ได้เรียนรู้จากสภาพความเป็นจริง

วีระพงศ์ ล่องลอย (2552) ได้กล่าวว่า ทักษะในการสรุปบทเรียน หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญ ๆ ที่ผู้สอนต้องการจะให้ผู้เรียนทราบเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องและสมบูรณ์ขึ้น โดยทั่ว ๆ ไปการสรุปบทเรียนจะทำทุกครั้งหลังจากที่สอนจบบทเรียนแล้ว เพื่อผู้เรียนจะได้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับ

หลักในการสรุปบทเรียน

- 1) ผู้สอนจะต้องรู้ว่าบทเรียนจะจบลงในลักษณะอย่างไร เพื่อจะได้สรุปบทเรียนได้ถูกต้องด้วยวิธีการที่เหมาะสม
- 2) ผู้สอนจะต้องรู้ว่าใจความสำคัญของเรื่องนั้นมีอะไรบ้าง เพื่อจะได้สรุปบทเรียนได้ถูกต้องและครอบคลุม
- 3) ผู้สอนจะต้องครุ่นคิดว่าจะสรุปเรื่องให้ผู้เรียนได้เรียนมาแล้วกับสิ่งที่จะสอนให้ใหม่ให้เข้าด้วยกันได้อย่างไร
- 4) การสรุปบทเรียนจะต้องน่าสนใจ เช่น การใช้ความรู้ที่เรียนมาคิดเกี่ยวกับการนำไปแก้ปัญหาที่พบใหม่
- 5) พยายามชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิม สิ่งที่เคยเรียนจบไป การนำไปประยุกต์ใช้และสิ่งที่จะเรียนต่อไปในอนาคต
- 6) ผู้สอนสรุปเรื่องหรือใจความสำคัญเข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ขึ้น (Cognitive Closure) ตลอดจนเป็นการเชื่อมความรู้เก่ากับใหม่เข้าด้วยกัน
- 7) สรุปแนวความคิดของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียน (Social Closure) ในแง่ที่เกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียน ตลอดจนปัญหาหรืออุปสรรคที่ประสบในการเรียนเพื่อจะได้เป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป
- 8) ผู้สอนอาจตั้งสิ่งต่าง ๆ ที่ดูจะไม่เกี่ยวข้องกันให้มาสัมพันธ์กัน
- 9) ผู้สอนอาจจะให้ผู้เรียนแสดงหรือสาธิตสิ่งที่เรียนไปให้ดู เช่น ผู้สอนสอนเรื่องการต่อเซลล์ไฟฟ้า แล้วให้เกิดการสรุปในสิ่งที่เรียนโดยให้ผู้เรียนต่อวงจรไฟฟ้าให้ดู

10) การสรุปบทเรียนไม่จำเป็นที่ผู้สอนจะต้องรจนสอนเสร็จทั้งหมดจึงค่อยสรุป แต่ผู้สอนอาจพิจารณาตามความเหมาะสม เช่น ถ้ามีสาระต่าง ๆ ที่ค่อนข้างมากและซับซ้อนยากต่อการทำความเข้าใจ ผู้สอนอาจค่อย ๆ แยกสรุปเป็นตอน ๆ ไป แล้วตอนท้ายจึงนำมาสรุปรวมอีกครั้งหนึ่ง การสรุปบทเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ควรเป็นบทบาทร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในการช่วยกันอภิปรายสรุป

อัญชลี แจ่มเจริญ และคณะ (2526), (อ้างถึงใน ประทุม ศรีรักษา (2547) ได้กล่าวว่า เทคนิคการสรุปบทเรียน หมายถึง กลวิธีในการรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญ ๆ ที่ผู้สอนต้องการจะให้ผู้เรียนทราบเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้อง และสมบูรณ์ขึ้น โดยทั่ว ๆ ไปการสรุปบทเรียนจะทำทุกครั้งหลังจากที่สอนจบบทเรียนแล้ว เพื่อผู้เรียนจะได้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างของความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับ ได้แนวคิดที่ถูกต้องในบทเรียนนั้น และเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ในเนื้อหาต่อไป

วิธีการสรุปบทเรียนอาจทำได้หลายวิธี

1) การสรุปบทเรียนบทเรียน ครูไม่จำเป็นต้องบทเรียนสรุปเองทั้งหมด ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยครูอาจจะใช้คำถามและพยายามให้มีแต่ละสาระสำคัญ และเรียบเรียงอย่างเหมาะสมอาจจะให้นักเรียนรวบรวมการสรุปลงในสมุด

2) สรุปจากการปฏิบัติ เช่น ให้นักเรียนสังเกตการสาธิตการทดลองและพยายามชี้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของวิชาความรู้เดิม หรือบทเรียนที่เพิ่งเรียนจบกับบทเรียนที่จะเรียนในอนาคต

3) สรุปจากการสร้างสถานการณ์ โดยครูสร้างสถานการณ์ให้สอดคล้องกับบทเรียนและให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นออกมา

4) สรุปจากการใช้อุปกรณ์ โดยครูอาจจะใช้อุปกรณ์การสอนมาช่วยให้การสรุปบทเรียนให้ง่ายขึ้น เช่น เมื่อนำเครื่องมือทางเกษตรมาให้ให้นักเรียนดู นักเรียนสามารถสรุปข้อควรระวังในการใช้ได้ถูกต้อง

ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ (2543, น.57) ได้กล่าวว่าหลักการสรุปเนื้อหาโดยทั่วไปไว้ 4 ประการดังนี้

- 1) มีความหมายที่ชัดเจนไม่เลื่อนลอย
- 2) มีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องและหัวข้อ
- 3) กะทัดรัด ไม่เยิ่นเย้อ
- 4) ถึงขีดสุดศักยภาพของเนื้อหา

อัญชลี แจ่มเจริญ และคณะ(2526) ได้กล่าวว่า เสนอหลักการในกรณีที่ต้องการสรุปบทเรียน ดังนี้

- 1) สรุปใจความสำคัญๆ ในแต่ละตอนในระหว่างเรียน
- 2) สรุปปิดท้ายเมื่อเรียนจบการเรียนรู้แล้ว
- 3) สรุปทันทีเมื่อทำอภิปรายหรือทำแบบฝึกหัดสั้นๆ สั้นสุดลง
- 4) สรุปเมื่อมีอุปสรรคหรือปัญหาเกิดขึ้น

สรุปได้ว่าการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ หมายถึง บทเรียน ครูผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนสะท้อนบทเรียน ความสามารถในการรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญ ๆ ที่ผู้สอนต้องการจะให้ผู้เรียนทราบเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องและสมบูรณ์ครูไม่จำเป็นต้องทบทวนสรุปเองทั้งหมด ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยครูอาจจะใช้คำถามและพยายามให้มีแต่ละสาระสำคัญ การสรุปบทเรียนจะทำทุกครั้งหลังจากที่สอนจบบทเรียนแล้ว เพื่อผู้เรียนจะได้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างของความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับ

3. ประเภทของการจัดการเรียนรู้

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2546) ได้กล่าวว่า

1) วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย (Description Method) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนด้วยการพูดบอกเล่า อธิบายเนื้อหา เรื่องราวที่ผู้สอนได้เตรียมการศึกษาค้นคว้ามาเป็นอย่างดี ผู้เรียนเป็นผู้รับฟัง อาจจะมีการจดบันทึก สาระสำคัญ ในขณะที่ฟังบรรยายหรืออาจมีโอกาสดูภาพแสดงความคิดเห็นได้บ้าง ถ้าผู้สอนเปิดโอกาส วิธีนี้เหมาะสำหรับผู้ฟังจำนวนมาก และผู้บรรยายซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ต้องการนำเสนอเนื้อหาสาระ จำนวนมากในลักษณะคม ชัด ลึก โดยใช้เวลาไม่มากนัก จึงเป็นการเรียนรู้ที่ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบอภิปราย (Discussion Method) คือ กระบวนการที่ผู้สอนมุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือระดมความคิดในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องหรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนหรือกลุ่มที่มีความสนใจร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาคำตอบแนวทางหรือแก้ปัญหาาร่วมกัน การจัดการเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงานและชื่นชมผลงานร่วมกัน

1.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 4-8 คน

ให้ผู้เรียนในกลุ่มมีโอกาส สนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ประสบการณ์ในประเด็นหรือปัญหาที่กำหนด และสรุปการอภิปราย ออกมาเป็นข้อสรุปกลุ่ม

1.4 การจัดการเรียนรู้แบบสาธิต (Demonstration Method) คือ กระบวนการที่ผู้สอน หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการแสดงหรือการกระทำให้ดูเป็นตัวอย่างพร้อม ๆ กับการบอก อธิบายพร้อม ๆ กับการบอก อธิบายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตกระบวนการขั้นตอน การสาธิตนั้น ๆ แล้วให้ผู้เรียนซักถาม อภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสาธิต การจัดการเรียนรู้แบบนี้จึงเหมาะสมสำหรับการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นขั้นตอน การจัดการเรียนรู้แบบนี้จึงเหมาะสมกับการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นขั้นตอนของการปฏิบัติ เช่น วิชาพลศึกษา นาฏศิลป์ ศิลปศึกษา เป็นต้น

1.5 การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ (Role Playing) คือ กระบวนการที่ผู้สอนกำหนดหัวข้อเรื่อง ปัญหา หรือสร้างสถานการณ์ขึ้นมาคล้ายกับสภาพความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทนั้นตามความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ของผู้เรียนที่คิดว่าควรจะเป็น ภายหลังของการแสดงบทบาทสมมติจะต้องมีการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงออกทั้งด้านความรู้และพฤติกรรมของผู้แสดงเพื่อการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

1.6 การจัดการเรียนรู้โดยใช้การแสดงละคร (Dramatization) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการให้ผู้เรียนแสดงละคร ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาและบทละครที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งผู้เรียนจะต้องแสดงบทบาทหรือสมมติว่าตนเองเป็นหรือสร้างทำเป็นตัวเขาเองหรือบุคคลอื่นหรือตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง โดยจะต้องแสดงบทบาทการใช้ภาษา แสดงสีหน้า ท่าทางกับการเคลื่อนไหวประกอบการสนทนาตามบทละครที่แต่งไว้เรียบร้อยแล้ว และผู้แสดงจะไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเองเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะมีส่วนทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการที่จะเข้าใจในความรู้สึก เหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่นและจะสามารถจดจำเรื่องราวนั้นได้นาน

1.7 การจัดการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมา ซึ่งสถานการณ์นั้นจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งสภาพแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์โดยมีการกำหนดบทบาท ข้อมูลและกติกาไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่ ซึ่งผู้เรียนจะต้องใช้ข้อมูลทั้งหมดประกอบกับวิจารณญาณของตนเองให้ปฏิบัติหน้าที่ตามสถานการณ์นั้นให้ดีที่สุด ซึ่ง

การเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลองนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ได้ดีและสามารถนำไปแก้ไขปัญหาในชีวิตจริงได้

1.8 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม (Game) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ผู้เรียนเล่นเกมที่มีกฎเกณฑ์ กติกา เงื่อนไข หรือข้อตกลงร่วมกันที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ทำให้เกิดความสุข สนุกสนาน ร่าเริง เป็นการออกกำลังกาย เพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น โดยมีการนำเสนอหา ข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น และผลของการเล่นเกมมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปผลการเรียนรู้

1.9 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ (Process) คือ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ “วิธีการเรียนรู้” อย่างเป็นขั้นตอน หรือเป็นกระบวนการ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้คิด ผู้ลงมือปฏิบัติ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ผู้สอนเป็นผู้กำกับควบคุมให้ผู้เรียนมีการปฏิบัติ ผึกฝน จนเกิดทักษะ สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้และรับรู้ขั้นตอนทั้งหมด จนสามารถนำมาใช้ได้อย่างอัตโนมัติ และ นำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเสนอแนะกระบวนการที่ผู้สอนควรใช้ 13 กระบวนการ คือ 1) ทักษะกระบวนการ (9 ขั้นตอน) 2) กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด 3) กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4) กระบวนการแก้ปัญหา 5) กระบวนการสร้างความตระหนัก 6) กระบวนการปฏิบัติ 7) กระบวนการคณิตศาสตร์ 8) กระบวนการทางภาษา 9) กระบวนการกลุ่ม 10) กระบวนการสร้างเจตคติ 11) กระบวนการสร้างค่านิยม 12) กระบวนการเรียนรู้ความเข้าใจ 13) กระบวนการสืบสวน สอบสวน

1.10 การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม (Group Process) คือ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากการลงมือปฏิบัติเป็นกลุ่ม กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน และสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีอิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มมีหลายวิธี เช่น เกม บทบาทสมมติ กรณีศึกษา การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น

1.11 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งเป็นลักษณะการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.12 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TGT คือ เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือกันอีกรูปแบบหนึ่ง คล้ายกับเทคนิค STAD ที่แบ่งผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันออกเป็นกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน กลุ่มละประมาณ 4-5 คน โดยกำหนดให้สมาชิกของกลุ่มได้แข่งขัน กันในเกมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้แล้ว ทำการทดสอบความรู้ โดยการใช้เกมการแข่งขัน คะแนนที่ได้จาก การแข่งขันของสมาชิกแต่ละคน ในลักษณะการแข่งขันตัวต่อตัวกับทีมอื่น นำเอามาบวกเป็นคะแนนรวมของทีม ผู้สอนจะต้องใช้เทคนิคการเสริมแรง เช่น ให้รางวัล คำชมเชย เป็นต้น ดังนั้น สมาชิกกลุ่มจะต้องมีเป้าหมายร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จของกลุ่ม

1.14 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) คือ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดการต่อภาพ โดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ทุกกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมเดียวกัน ผู้สอนจะแบ่งเนื้อหาของเรื่องที่จะให้เรียนรู้ออกเป็นหัวข้อย่อยเท่ากับจำนวนสมาชิกแต่ละกลุ่ม และมอบหมาย ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มศึกษา ค้นคว้าคนละหัวข้อ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องที่ตนได้รับมอบหมายให้ศึกษาจากกลุ่ม สมาชิกต่างกลุ่มที่ได้รับมอบหมายในหัวข้อเดียวกันก็จะทำการศึกษาค้นคว้าร่วมกัน จากนั้นผู้เรียนแต่ละคนจะกลับเข้ากลุ่มเดิมของตน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ อธิบายความรู้ เนื้อหาสาระที่ตนศึกษาให้เพื่อนร่วมกลุ่มฟัง เพื่อให้เพื่อนสมาชิกทั้งกลุ่มได้รู้เนื้อหาสาระครบทุกหัวข้อย่อยและเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระทั้งเรื่อง

1.15 การเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integration Instruction) คือ การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์หรือเนื้อหาสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความรู้ที่มีความหมาย มีความหลากหลายและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน

1.16 การจัดการเรียนรู้แบบ (Storyline) คือ เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการที่นำเอาสาระการเรียนรู้จากหลากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงกัน เพื่อจัดการเรียนรู้ภายใต้หัวข้อเรื่อง (Theme) เดียวกัน โดยผูกเรื่องเป็นตอนๆ (Episode) เรื่องแต่ละตอนจะต่อเนื่องกันและมีลำดับเหตุการณ์ (Sequence) หรือที่เรียกว่าเส้นทางเดินของเรื่อง (Topic line) และใช้คำถามหลัก (Key questions) เป็นตัวนำไปสู่การให้ผู้เรียนทำกิจกรรม (Activity) อย่างหลากหลาย ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง ได้ลงมือปฏิบัติจริง เน้นทักษะการคิด การวิเคราะห์ การตัดสินใจ กระบวนการกลุ่ม ตลอดจนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบ Storyline จึงเป็นการบูรณาการเนื้อหาสาระและทักษะกระบวนการต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

1.17 การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (Concentrated Language Encounter) คือ เป็นกระบวนการเรียนรู้ทางด้านภาษาที่เรียนรู้จากส่วนรวมไปหาส่วนย่อย สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับสภาพจริงในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางด้านภาษาอย่างต่อเนื่องตามลำดับขั้นของการเรียนรู้ ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน เขียน นอกจากนี้ยังเน้นกระบวนการกลุ่มและการบูรณาการที่สอดคล้องสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้อีกด้วย

1.18 การเรียนรู้แบบชี้แนะ (Direct Instruction) คือ เป็นรูปแบบการสอนที่มีเป้าหมายเพื่อฝึกทักษะหรือให้ความรู้เบื้องต้นแก่ผู้เรียนเพื่อให้มีพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดการเรียนการสอนแบบชี้แนะนี้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีทางจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมและจิตวิทยาการ ฝึกการเรียนการสอน เน้นการฝึกและเสริมแรงในขณะที่เรียนและฝึกปฏิบัติงาน และค่อยลดการเสริมแรงเมื่อผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่ต้องการ การเรียนการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนสามารถทำงานได้อย่างมีลำดับขั้นตอน รวมทั้งสามารถทำงานกับคนอื่นได้ การฝึกจะแบ่งออกเป็นทักษะย่อยเรียงลำดับตามความซับซ้อนของทักษะ

1.19 การจัดการเรียนรู้แบบเอสคิว 3 อาร์ คือ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นสอนการเปลี่ยนหัวข้อ ให้เป็นประโยคคำถาม โดยการฝึกให้ผู้เรียนกวาดสายตาหาหัวข้อเรื่องแล้วเปลี่ยนหัวข้อนั้น ๆ เป็นคำถาม สอนและฝึกให้ผู้เรียนบันทึกสิ่งที่ได้จากการอ่าน เมื่ออ่านจบข้อความแล้วและฝึกให้ผู้เรียนทบทวนโดยการตรวจสอบบันทึกที่เขียนไว้ รูปแบบนี้พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการสอนการอ่าน

สุวิทย์ มูลคำ (2547). ได้กล่าวว่า วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรม วัฒนธรรม ค่านิยม และการเรียนรู้โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

1) การจัดการเรียนรู้แบบเอกัตภาพ (Individualized Instruction) เป็นการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจะจัดให้สอดคล้องกับสติปัญญา ความสามารถ ความสนใจ ความต้องการ และความสะดวกของผู้เรียนแต่ละบุคคล ซึ่งผู้เรียนจะได้รับความรู้และประสบการณ์เรียนรู้จากการศึกษา ค้นคว้า สืบค้นด้วยตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถและความสะดวกของผู้เรียนเองเป็นสำคัญ

2) การจัดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) เป็นกระบวนการที่ผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามความต้องการ ความสนใจและความสามารถจากศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้สอนได้จัดเตรียมเนื้อหาสาระ กิจกรรม และสื่อการสอนแบบประสม โดยปกติศูนย์การเรียนรู้จะมีหลายศูนย์ แต่ละศูนย์จะมีเนื้อหาสาระและ

กิจกรรมเบ็ดเสร็จในตนเอง ผู้เรียนจะหมุนเวียนกันเข้าศึกษาหาความรู้จากศูนย์ต่าง ๆ ที่จัดเตรียมไว้อย่างหลากหลายจนครบทุกศูนย์ ผู้เรียนจะต้องประกอบกิจกรรมต่างๆตามที่โปรแกรมได้กำหนดเอาไว้ภายใต้การดูแลของผู้สอน ซึ่งผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดเตรียมศูนย์การเรียนรู้ ให้คำแนะนำอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ พร้อมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

3) การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนโปรแกรม (Programmed Instruction)

เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีการสร้างบทเรียนโปรแกรมหรือบทเรียนสำเร็จรูปไว้ล่วงหน้า ที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง จะเรียนรู้ได้เร็วหรือช้าตามความสามารถของบุคคล โดยบทเรียนดังกล่าวจะเป็นบทเรียนที่นำเนื้อหาสาระที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแบ่งเป็นหน่วยย่อย ๆ หลาย ๆ กรอบ เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ในแต่ละกรอบจะมีเนื้อหาคำอธิบายและคำถามที่เรียงเรียงไว้ ต่อเนื่องกันโดยเริ่มจากง่ายไปหายาก เพื่อมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ตามลำดับบทเรียนโปรแกรมที่สมบูรณ์จะมีแบบทดสอบความก้าวหน้าของการเรียน โดยผู้เรียนสามารถทำการทดสอบก่อนและหลังเรียนเพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองได้ทันที

4) การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนโมดูล (Induction Module) หรือหน่วยการเรียนรู้ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีการสร้างบทเรียนเป็นหน่วยที่มีเนื้อหาและกลุ่มประสบการณ์จบในตัวเอง สร้างขึ้นเมื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แน่นอนและชัดเจน โมดูล หนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยแนวคิด วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและการประเมินผล ตามปกติมักนิยมจัดไว้ในลักษณะเป็นแฟ้มห่วงชนิดปกแข็งบรรจุเอกสารพิมพ์ด้วยกระดาษอย่างดีหรือรวบรวมเป็นชุดเอกสาร เป็นหนังสือ เป็นต้น

5) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน (Instructional Package) เป็นกระบวนการเรียนรู้จากชุดการสอน เป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งที่มีลักษณะผสม (Multi-media) เป็นการใช้สื่อตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามต้องการ โดยอาจจัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อาจจัดเอาไว้เป็นชุด ๆ บรรจุในกล่อง ซองหรือกระเป๋า ชุดการสอนแต่ละชุดประกอบด้วยเนื้อหาสาระ บัตรคำสั่ง/ใบงานในการทำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร/ใบความรู้ เครื่องมือหรือสื่อที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งแบบวัดประเมินผลการเรียนรู้

6) การจัดการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI : Computer Assisted Instruction) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนที่อาศัยคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นเทคโนโลยีระดับสูง

มาประยุกต์ใช้เป็นสื่อหรือเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระหรือประสบการณ์สำหรับผู้เรียนได้เรียนรู้ อาจจัดเป็นลักษณะบทเรียนหน่วยการเรียนรู้หรือโปรแกรมการเรียนรู้ เป็นต้น

7) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Method) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้กับผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของตนเอง ซึ่งอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือกระบวนการอื่น ๆ ที่เป็นระบบไปใช้ในการศึกษาหาคำตอบในเรื่องนั้น ๆ ภายใต้คำแนะนำ ปรัชญาและความช่วยเหลือจากผู้สอน หรือผู้ที่เชี่ยวชาญ เริ่มตั้งแต่การเลือกเรื่อง หรือหัวข้อที่จะศึกษา การวางแผน การดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนด ตลอดจนการนำเสนอผลงาน ซึ่งในการทำโครงงานนั้นสามารถทำได้ทุกระดับชั้น อาจเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม จะกระทำในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

8) การจัดการเรียนรู้โดยไปทัศนศึกษา (Field Trip) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำผู้เรียนออกไปศึกษาเรียนรู้ ณ สถานที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่องนั้น (ซึ่งอยู่นอกสถานที่เรียนกันอยู่โดยปกติ โดยมีการศึกษาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการที่ผู้สอนและผู้เรียนได้ร่วมกันวางแผนไว้ และมีการอภิปรายสรุปผลการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้ศึกษาเรียนรู้

9) การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ในการวางแผนเพื่อแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชนร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

10) การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกับสิ่งที่เรียนจริง ๆ แล้วพิจารณาให้เห็นประโยชน์ คุณ โทษ ตามความเป็นจริงด้วยตนเอง แล้วนำความรู้ขึ้นมาเป็นหลักฐานในการปฏิบัติอย่างจริงจัง

11) การจัดการเรียนรู้โดยศรัทธาและโยนิมโนสิการ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดที่ถูกต้อง คิดเป็นหรือคิดอย่างมีระเบียบ รู้วิธีคิดหาสาเหตุ สืบสาว แยกแยะปัญหาได้ โดยไม่เอาอุปทานของตนเองเข้าจับ “โยนิโส” แปลว่า เหตุ ต้นเหตุ ต้นเค้า แหล่งเกิดปัญหา อูบายวิธีการ “มนสิการ” แปลว่า การทำในใจ การคิด การคำนึง ใส่ใจพิจารณา เมื่อรวมเป็น โยนิโสมนสิการ หมายถึง การทำใจโดยแยบคาย

12) การจัดการเรียนรู้ด้วยการทำค่านิยมให้กระจ่าง เป็นกระบวนการที่ให้ผู้บุคคลได้ตรวจสอบสิ่งที่เค้าเห็นคุณค่า จนเกิดความกระจ่างในสิ่งที่เค้าควรมองเห็นคุณค่านั้น โดยถือว่าการที่คนจะเห็นคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับตัวบุคคลนั้นเลือกสรรด้วยตัวของเขาเอง เห็นคุณค่าของสิ่งนั้นแล้วแสดงออกเป็นพฤติกรรม

13) การจัดการเรียนรู้แบบเบญจชั้น เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่นำเอาขั้นตอนทั้ง 5 ชั้นของเบญจชั้นมาใช้ ซึ่งจะเน้นให้ผู้เรียนยึดมั่นในคุณธรรม โดยการควบคุมให้ผู้เรียนกระทำทางกายและจิตใจตามลำดับตั้งแต่การควบคุมสิ่งเร้าหรือรูป การรับรู้เข้าใจหรือเวทนาลึกเข้าไปถึงการวิเคราะห์สภาวะธรรม ที่รับเข้ามาหรือสัญญา และพิจารณาแง่ดีและชั่วภายหลังที่วิเคราะห์แล้วว่า ควรยอมรับในแง่ใดหรือสังขาร แล้วในส่วนที่ยอมรับนั้นตกตะกอน เป็นส่วนหนึ่งของความรู้สึกในถาวรที่จิตใจ หรือที่เรียกว่าวิญญาน คุณธรรมที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนนับว่าเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติที่สุด

14) การจัดการเรียนรู้ตามขั้นที่สี่ของอริยสัจ เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ โดยผู้เรียนพยายามคิดค้นวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยใช้ลำดับขั้นตอนทั้งสี่ขั้นของอริยสัจเป็นแนวทางการแก้ปัญหาของตนเอง

15) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งปลูกฝังคุณลักษณะและบุคลิกภาพของผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่สอดคล้องกับระดับขั้นพัฒนาของพฤติกรรมด้านคุณลักษณะ ซึ่งจะทำให้เกิดคุณลักษณะนิสัยที่ดีและถาวรขึ้นในตัวผู้เรียน

16) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนที่พึงปฏิบัติต่อผู้อื่นและสังคมโดยรวมที่อยู่ในปทัสถานของสังคม ซึ่งจะก่อให้เกิดความสันติสุขแก่สังคม การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ของคาร์ล โรเจอร์ (Carl Rogers, 1951) ที่ว่าความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมี ความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบนี้ ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องแสดงความรัก ความห่วงใย ความมีน้ำใจ และความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ผู้สอนเป็นผู้รับฟังผู้เรียนอย่างตั้งใจและพยายามทำให้ผู้เรียนได้ระบายความในใจหรือปัญหาออกมา แล้วคอยตะล่อมให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหาของตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหา ช่วยในการตัดสินใจที่ดีขึ้น และเกิดมีพฤติกรรมใหม่ในที่สุด

17) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการกระทำกับการคิดวิเคราะห์เข้าด้วยกัน โดยผู้สอนสร้างหรือนำสถานการณ์ด้านต่าง ๆ มาให้ ผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์ลักษณะต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นประสบการณ์ส่วนหนึ่งที่จะเกิดขึ้นในชีวิตจริงของผู้เรียน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในการนำความรู้ ข้อมูล ข่าว มาสรุป ประเด็น เพื่อประเมินค่าสิ่งใดที่ถูกต้อง ดีงาม เกิดประโยชน์ ควรหรือไม่ควรแก่การปฏิบัติ และ

สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้ปฏิบัติได้ เมื่อมีการเผชิญสถานการณ์และเจอปัญหา วิธีการจัดการเรียนรู้เป็นการประยุกต์มาจากหลักพุทธธรรมและพุทธวิธี เพื่อนำไปใช้ให้เหมาะกับกาลเวลา ลักษณะเนื้อหาสาระและวัยของผู้เรียน

18) การจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทาน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำนิทานเข้ามาเป็นสื่อเพื่อการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ตลอดจนการสอนคุณธรรม จริยธรรม การปรับตัว และส่งเสริมการอ่าน จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

19) การจัดการเรียนรู้แบบซักค้าน (Jurisprudential Inquiry Model) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ในการแก้ไขปัญหาแล้ว แสดงจุดยืนของตนเองและทดสอบจุดยืนที่เลือกนั้นว่าเป็นจุดยืนที่แท้จริงของตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยช่วยเหลือในการทดสอบจุดยืน โดยใช้คำถามซักค้าน ซึ่งคำถามที่ผู้สอนนำมาใช้เป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้เรียนย้อนกลับไปพัฒนาจุดยืนของตนเองและช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการให้เหตุผลที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ทศนา แคมมณี (2553) ได้กล่าวว่ารูปแบบการสอน รูปแบบการเรียนการสอน (Teaching Learning Model) หรือระบบการสอน คือ โครงสร้างองค์ประกอบการดำเนินการสอน ที่ได้รับการจัดเป็นระบบสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการเรียนรู้ หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือ และได้รับการพิสูจน์ ทดสอบว่ามีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ โดยทั่วไปแบบแผนการดำเนินการสอนดังกล่าวมักประกอบด้วย ทฤษฎี หลักการที่รูปแบบนั้นยึดถือและกระบวนการสอนที่มีลักษณะเฉพาะอันจะนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมาย เฉพาะรูปแบบนั้นกำหนดซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแบบแผน

คมเดช บุญประเสริฐ (2561) ได้กล่าวว่า แนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง สู่องค์ความรู้ที่ยั่งยืน (Self-Learning Development to Sustainable Knowledge Concept) ในปัจจุบันนี้มีการตื่นตัวเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือ (Life Long Learning) ซึ่งจะเน้นทางด้านให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ แต่เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะการเรียนรู้แล้วไม่ได้มีเป้าหมายว่า เรียนรู้ไปแล้วเอาไปทำอะไรหรือมีความรู้ไปแล้วจะได้ประโยชน์อย่างไร ก็จะทำให้ไม่เกิดผลที่ได้จากทักษะการเรียนรู้ นั้น ดังนั้นถ้ามีกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดต่อไปได้ว่า ถ้าตนเองมีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วจะนำไปประยุกต์กับสิ่งใดบ้าง น่าจะทำให้ผู้เรียน มีเป้าหมายที่จะพัฒนาตัวเองด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2563) ได้กล่าวว่า ควรมีการดำเนินงานอย่างจริงจังตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในห้องเรียนและการสร้างความรู้ความเข้าใจในวงกว้างกับสังคม โดยระดับนโยบาย ควรมีการกำหนดแนวนโยบายที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญา รวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจในการนำทฤษฎีพหุปัญญาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงศักยภาพและความสนใจของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน โดยสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครู และมีพัฒนานักการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านดังกล่าวมากขึ้น เพื่อสนับสนุนครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งควรมีการสำรวจ คัดกรอง วัดระดับ และติดตามผลผู้เรียน และควรมีการปรับทัศนคติผู้เรียนและผู้ปกครองว่าผู้เรียนเก่งไม่จำเป็นต้องเก่งเฉพาะด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ ควรเร่งรัดการจัดทำและประมวลผลข้อมูลตัวชี้วัดดังกล่าว เพื่อช่วยให้การติดตามการดำเนินการตามเป้าหมายเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

กระทรวงศึกษา (2553) ได้กล่าวว่า ครูควรสอนต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการเตรียมเข้าสู่โลกอนาคต เช่นการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองและกระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย เป็นต้น อีกทั้งต้องให้ความสำคัญกับการใช้สื่อ การพัฒนาสื่อ การใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการวัดและประเมินผลควบคู่กันเพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่าการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ หมายถึง โครงสร้างองค์ประกอบการดำเนินการสอน รูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดต่อไปได้ว่า ถ้าตนเองมีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วจะนำไปประยุกต์กับสิ่งใดบ้าง การพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญาให้มีความสำคัญกับการใช้สื่อ ให้ความสำคัญกับการใช้สื่อ การวัดและประเมินผลควบคู่กันเพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียน

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1. สภาพการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา ลงวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องปรับปรุงแก้ไขการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา และกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ปรับปรุงแก้ไขการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาและกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพิ่มเติม พ.ศ. 2551 ลงวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2551 มาตรา 5 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 8 และมาตรา 33 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีภารกิจในการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงศึกษาธิการ

2. ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา

ตาราง 2 แสดงจำนวนโรงเรียน ครู นักเรียน และห้องเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 จำแนกรายศูนย์ประถมศึกษาอำเภอ

ที่	ศูนย์ประถมศึกษา อำเภอ	สถาน ศึกษา	ครู	นักเรียน			ห้อง เรียน	ครู : นร.
				ชาย	หญิง	รวม		
1	เมืองสุโขทัย	32	339	3,364	3,150	6,514	347	1:20
2	กงไกรลาศ	39	304	2,357	2,007	4,364	333	1:15
3	ศรีมาศ	32	292	2,308	2,009	4,317	284	1:15
4	บ้านด่านลานหอย	24	289	2,467	2,272	4,739	262	1:17
รวม		127	1,224	10,496	9,438	19,934	1,226	1:17

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2563

ตาราง 3 แสดงจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
จำแนกตามระดับที่เปิดสอน แยกรายศูนย์ประถมศึกษาอำเภอ

ที่	ศูนย์ประถมศึกษา อำเภอ	หลัก ก่อน ประถมศึกษา	ก่อนประถมศึกษา- ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	รวม	
1	เมืองสุโขทัย	32	1	26	6	32
2	กงไกรลาศ	39		30	9	39
3	คีรีมาศ	32		24	8	32
4	บ้านด่านลานหอย	24		16	8	24
	รวม	127	1	96	31	127

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2563

ตาราง 4 แสดงจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
จำแนกขนาดโรงเรียน 7 ขนาดตามจำนวนนักเรียน แยกรายศูนย์ประถมศึกษาอำเภอ

ที่	ศูนย์ประถมศึกษา อำเภอ	1 (นร. 1- 120 คน)	2 (นร. 121 - 200 คน)	3 (นร. 201- 300 คน)	4 (นร. 301- 499 คน)	5 (นร. 500- 1499 คน)	6 (นร. 1500- 2499 คน)	7 นร.2500 คนขึ้นไป)	รวม
1	เมืองสุโขทัย	22	2	5	0	2	1	0	32
2	กงไกรลาศ	25	8	5	1	0	0	0	39
3	คีรีมาศ	19	6	7	0	0	0	0	32
4	บ้านด่านลานหอย	12	6	1	3	2	0	0	24
	รวม	78	22	18	4	4	1	0	127

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2563

ตาราง 5 แสดงจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกขนาดโรงเรียน เล็ก กลาง ใหญ่ ใหญ่พิเศษ ตามจำนวนนักเรียน แยกรายศูนย์ประถมศึกษาอำเภอ

ที่	ศูนย์ประถมศึกษา อำเภอ	เล็ก (นร.1-120 คน)	กลาง (นร. 121-499 คน)	ใหญ่ (นร. 500- 1,499 คน)	ใหญ่พิเศษ (นร. 1500 คนขึ้นไป)	รวม
1	เมืองสุโขทัย	22	7	2	1	32
2	กงไกรลาศ	25	14	-	-	39
3	คีรีมาศ	19	13	-	-	19
4	บ้านด่านลานหอย	12	10	2	-	24
	รวม	78	44	5	1	127

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2563

ตาราง 6 แสดงจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามจำนวนนักเรียน แยกรายศูนย์ประถมศึกษาอำเภอ

ที่	ศูนย์ ประถมศึกษา อำเภอ	นักเรียน 1-20 คน	นักเรียน 21-40 คน	นักเรียน 41-60 คน	นักเรียน 61-80 คน	นักเรียน 81-100 คน	นักเรียน 101-120 คน	รวม
1	เมืองสุโขทัย	4	3	3	3	5	4	22
2	กงไกรลาศ	1	4	4	9	5	2	25
3	คีรีมาศ	0	0	1	5	9	4	19
4	บ้านด่าน ลานหอย	1	0	2	1	4	4	12
	รวม	6	7	10	18	23	14	78

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2563

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รัศมี ถิ่นขาม (2551) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพการที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ ความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานรายการที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือการวัดผลก่อนเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียน 3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาด้านมาตรฐานการปฏิบัติตนรายการที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ การสร้างความเชื่อมั่นในตนเองต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการสั่งสอนศิษย์รองลงมาคือ ความรู้และวิธีปฏิบัติกิจกรรมตามจารีตประเพณีของชุมชนใน

สุปราณี จินตวร (2550) ศึกษาความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิจัยพบว่าครูโรงเรียนสตรีสมุทรปราการมีความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 4 ด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตรด้านการนิเทศและการพัฒนาบุคลากรและด้านการวัดและประเมินผลตามลำดับข้อที่มีความต้องการพัฒนายู่ในระดับมากอันดับแรกใน แต่ละด้านคือ 1) ด้านหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร คือ การจัดหาคู่มือครูที่ทันสมัยและสอดคล้องกับหลักสูตร 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ห้องสมุดมีหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ไว้สำหรับบริการแก่นักเรียน 3) ด้านการนิเทศและการพัฒนาบุคลากรทางการสอน คือ การศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีผลงานทางวิชาการดีเด่นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง 4) ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ คือ ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการวัดผลประเมินผล แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโดยสรุป คือ การสนับสนุนให้มีแหล่งความรู้เทคโนโลยีนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อการสืบค้นหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ แก่ครูและนักเรียน การเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้การอบรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา และการศึกษาดูงานนอกสถานที่

อรุณศรี กิรติวิทยากุล (2559) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการ การจัดแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะแสวงหาความรู้ของผู้เรียนโรงเรียนบ้านจ้องที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนโรงเรียนบ้านจ้องที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สภาพการบริหารจัดการการจัด

แหล่งเรียนรู้ด้านโทรทัศน์การสอนทางไกลอยู่ในระดับมากรองลงมา คือ ด้านห้องสมุดสื่อบัน และด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตไร้สายมีสภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง เหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนโรงเรียนบ้านจ้องที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเหตุและปัจจัยที่ส่งผลในแต่ละด้านโดยรวมอยู่ในระดับมากซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำคือด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุเครื่องมืออุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการตามลำดับ แนวทางการบริหารจัดการการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนโรงเรียนบ้านจ้องที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีแนวทางดังนี้การ 1) วางแผน (Plan) สถานศึกษาควรให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีโดยมีการกำหนดเป้าหมายและแนวปฏิบัติในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีอย่างชัดเจน ควรมีการวางแผนด้านงบประมาณที่ใช้เพื่อการจัดซื้อ จัดหา หรือซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ มีการวางแผนการอบรมให้ความรู้กับบุคลากรในเรื่องของแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี 2) การปฏิบัติตามแผน (Do) สถานศึกษาควรเื้ออำนวยการให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในการแสวงหาความรู้ได้อย่างอิสระควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการใช้แหล่งเรียนรู้และส่งเสริมให้การนำเสนอผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีด้วยควรมีการสำรวจตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือให้พร้อมใช้เสมอ 3) การประเมินตรวจสอบ (Check) สถานศึกษาควรมีการติดตามประเมินและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมเพื่อหาข้อดีข้อเสียหรือปัญหาอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้น 4) การปรับปรุงแก้ไขพัฒนา (Act) สถานศึกษาควรส่งเสริมพัฒนาการดำเนินกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จและปรับปรุงแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่ได้จากการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อให้พัฒนาดียิ่งขึ้น

สุธี ไทยเกิด (2563) ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของครูวิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ครูวิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานีมีสมรรถนะที่เป็นอยู่อยู่ในระดับมากและสมรรถนะที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก เช่น กันซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยภาพรวมความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูวิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.074 และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเอง 3 ลำดับแรกได้แก่ สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษารองลงมาคือ สมรรถนะการวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและสมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้สำหรับผลการเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูวิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองมากที่สุดสอดคล้องกัน ได้แก่ สมรรถนะการใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับการจัดกลุ่มสนทนาเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูวิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ พบว่า ควรใช้กระบวนการ PDCA โดยการจัดทำแผนงาน/โครงการสอดรับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของแต่ละสมรรถนะ

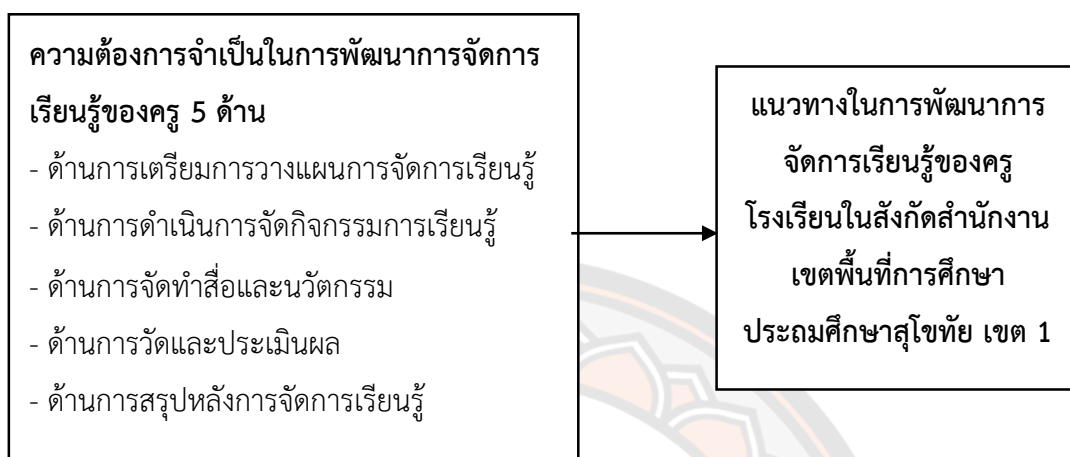
ศิริพร อาจปึกษา (2557) ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดราชบุรี ระดับสมรรถนะที่เป็นอยู่โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมีค่าเท่ากับ 0.141 โดยสมรรถนะด้านการสื่อสารและการใช้ภาษามีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก รองลงมาเป็นสมรรถนะด้านการวัดผลและการประเมินผล 2) การเปรียบเทียบการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดราชบุรีในสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็น พบว่า 2.1) จำแนกตามเพศในภาพรวมพบว่า ครูเพศหญิงมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองสูงกว่าเพศชายมากที่สุด ในสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2.2) จำแนกตามอายุโดยภาพรวมพบว่า ครูที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองมากที่สุด ในสมรรถนะด้านการวัดผลและการประเมินผล 2.3) จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมพบว่า ครูที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองมากที่สุด ในสมรรถนะด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา 2.4) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 25 ปีขึ้นไป มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองมากที่สุด ในสมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร 3) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของครู พบว่า ครูขาดความรู้และความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดทักษะ ขาดประสบการณ์ในการสอน ขาดความรู้ด้านภาษา เทคโนโลยีและในวิชาที่เกี่ยวข้อง ปัญหาด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอหรือมีจำกัด การแข่งขันทางการศึกษาทำให้ครูเกิดความเครียด รวมไปถึงความไม่พร้อมของผู้เรียน มีภาระงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากภาระงานสอนและการดูแลผู้เรียน ผู้ปกครองไม่สนับสนุนการทำงานของครู การบริหารจัดการหรือการทำงานไม่มีความเป็นระบบและขาดการวางแผน

สมมาตย์ ศรีจันทร์ (2560) แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการดำเนินการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

เขต 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการดำเนินการสอน และ ด้านการเตรียมการสอน

จิรนนท์ นุ่นชูคັນ (2559) ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านความรู้และพฤติกรรมครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัย การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการบูรณาการ และการประเมินผลการเรียนรู้ 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้จากมากไปน้อย คือ ด้านพฤติกรรม ด้านความรู้ และด้านเจตคติ ตามลำดับ 3) แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนจากผลการประเมินความต้องการจำเป็น มีประเด็น การพัฒนาคือการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัย การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการบูรณาการและการประเมินผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยครูผู้สอนเรียนรู้ด้วยการศึกษาด้วยตนเอง ศึกษาจากเพื่อนครู และวิทยากร ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู ผู้บริหารควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองโดยจัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาดูงาน จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มโรงเรียน นิเทศและประเมินผลการพัฒนาครู

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เป็นข้อมูลปีการศึกษา 2563 จำนวน 127 โรงเรียน ครู 1,224 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูล จำนวน 297 คน

ตาราง 7 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามอำเภอ ของสถานศึกษา

ที่	อำเภอ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	เมืองสุโขทัย	339	82
2	กงไกรลาศ	304	74
3	ศรีมาศ	292	71
4	บ้านด่านลานหอย	289	70
รวม		1,224	297

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2563

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าได้ใช้แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และอำเภอ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

- 1) ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้
- 2) ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 3) ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม
- 4) ด้านการวัดและประเมินผล
- 5) ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้

มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นและแนวคิดการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
- 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3) สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4) นำเสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์ และ ข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) รายนามผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิมา นาคพงศ์อัครวิทย์ รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2. ดร. สธิพร เชาวนชัย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

3. นางสาวศรัณญารัตน์ คงอ้อม ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

5) แบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ที่ได้ลงคะแนนความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พร้อมข้อเสนอแนะเพิ่มหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์กับข้อคำถามโดยใช้สูตรการหาค่า IOC โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป หากข้อคำถามข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความตรงเชิงเนื้อหาต้องดำเนินการตัดข้อนั้นทิ้งไปหรือปรับปรุงแก้ไข แบบสอบถามที่นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ลงความเห็นให้คะแนน ดังนี้

-1 หมายถึง ไม่สอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์เฉพาะ

+1 หมายถึง สอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์เฉพาะ

ค่าดัชนีที่สอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ที่ยอมรับต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ข้อคำถามที่มีค่า (Index of Item Objective Congruence : IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ปรากฏว่าได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

6) รวบรวมข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำมาปรับปรุงแก้ไข และค่าความสอดคล้องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

7) นำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คนจากนั้นนำผลที่ได้มาตรวจสอบคุณภาพความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient)

8) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามแบบของครอนบาช (Cronbach, 190, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.772 แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานั้นมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ที่น่าเชื่อถือ

9) นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วนำเสนอกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบพิจารณาเป็นขั้นตอนสุดท้ายเพื่อจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนในสังกัด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2) ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมส่งแบบสอบถามถึง ผู้บริหาร และครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและบางส่วนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้บริการทางไปรษณีย์

3) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 ฉบับ สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าทางสถิติได้ทั้งหมด 297 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นซึ่งคัดเลือกรายชื่อที่มีความต้องการจำเป็นสูงตามลำดับ

5) ผู้วิจัยจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น นำความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ถึง 2 ไปสร้างแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่และร้อยละ
- 2) สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

2.1 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังเป็นรายข้อ

นำผลของคะแนนที่รวบรวมหามาได้ทั้งหมดนำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำมาแปลความหมายได้ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด ,2554 น.121)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2 วิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 โดยการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: $PNI_{Modified}$) ซึ่ง (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562, หน้า 279) ได้ปรับปรุงสูตรการคำนวณมาจากดัชนี PNI ดั้งเดิมโดยนางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช เป็นวิธีการหาค่าผลต่างของ (I - D) แล้วหารด้วยค่า D โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังดังนี้

$$PNI_{Modified} = \frac{(I - D)}{D}$$

เมื่อ $PNI_{Modified}$ หมายถึง ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญต้องการจำเป็น

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวัง

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1) กำหนดคุณสมบัติกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน มีดังนี้

1.1 เป็นผู้บริหารในระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูและมีประสบการณ์การทำงานด้านการพัฒนาครู จำนวน 1 คน

1.2 ศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์และความรับผิดชอบในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 คน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์การทำงาน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน

2) รายนามผู้ให้ข้อมูล ในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 นางสาวศิริวรรณ ขวัญมุข รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

2.2 นายเกื้อสิริภานท์ ศรีมิตรานนท์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

2.3 นายกมล สุมาลา ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลพิจิตร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู โดยนำข้อที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ถึงลำดับที่ 2 ในแต่ละด้านมาสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดและสร้างแบบสัมภาษณ์ และให้ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ และแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้
- 2) ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 3) ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม
- 4) ด้านการวัดและประเมินผล

5) ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้

2) การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1) นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด 2 ลำดับแรกของแต่ละด้านมาสร้างแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

2.2) ร่างข้อคำถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

2.3) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.4) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้ให้ข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

2) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และความเป็นอิสระในการให้ข้อมูลและรายละเอียดของแบบสอบถาม รวมทั้งประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัยได้ทราบ

3) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์โดยการบันทึก (Note) เพื่อให้ได้เนื้อหาการสนทนาครบถ้วนสมบูรณ์

ตาราง 8 ตารางแสดงชื่อ วัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่	ชื่อ-สกุลผู้ทรงคุณวุฒิ	วันที่สัมภาษณ์	เวลาสัมภาษณ์	สถานที่สัมภาษณ์
1	นางสาวศิริวรรณ ขวัญมุข	23 ก.พ. 2565	15.30 น.	สพม.สุโขทัย
2	นายเกื้อสิริภรณ์ ศรีมิตรานนท์	18 ก.พ. 2565	13.00 น.	สพป.พิจิตร เขต 1
3	นายกมล สุมาลา	18 ก.พ. 2565	15.30 น.	รร.อนุบาลพิจิตร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอแบบความเรียง

บทที่ 4

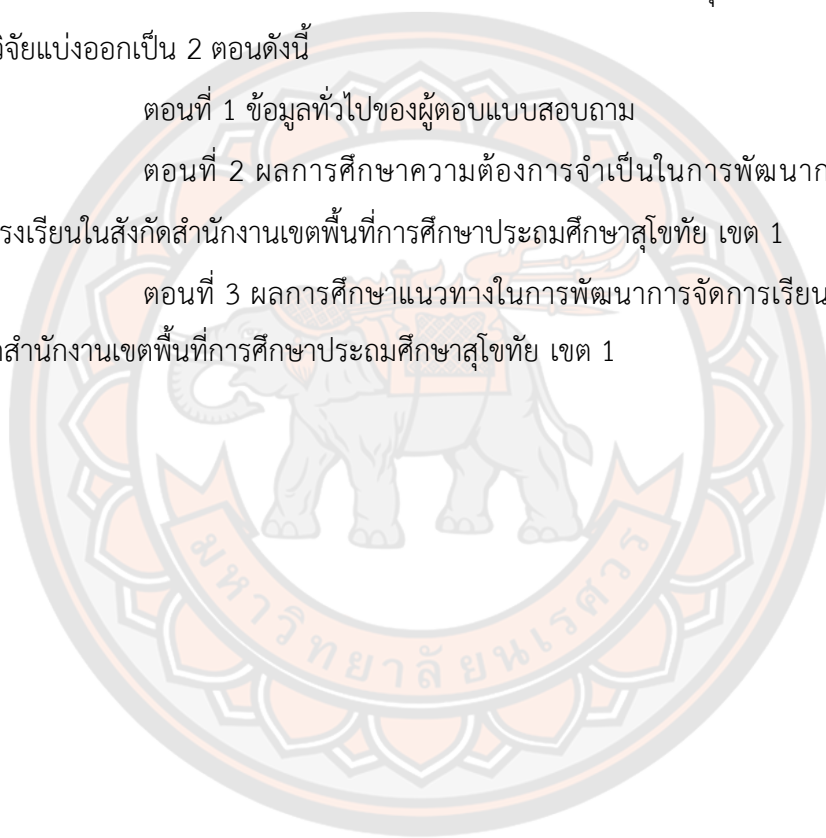
ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ตัวอย่าง (n = 297)	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	87	29.3
1.2 หญิง	210	70.7
รวม	297	100
2. ตำแหน่ง		
2.1 ครู	168	56.5
2.2 ครูผู้ช่วย	41	13.9
2.3 พนักงานราชการ	16	5.4
2.4 ครูอัตราจ้าง	72	24.2
รวม	297	100
3. ประสบการณ์ทำงาน		
3.1 น้อยกว่า 5 ปี	97	32.7
3.2 5- 10 ปี	92	30.9
3.3 มากกว่า 10 ปี	108	36.4
รวม	297	100
4. อำเภอ		
4.1 เมืองสุโขทัย	130	43.8
4.2 กงไกรลาศ	64	21.5
4.3 ศรีมาศ	59	19.9
4.4 บ้านด่านลานหอย	44	14.8
รวม	297	100

จากตาราง 9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 เป็นเพศหญิง จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 70.7 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครู จำนวน 168 คิดเป็นร้อยละ 56.5 ครูผู้ช่วย จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 พนักงานราชการ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ครูอัตราจ้าง 72 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 ประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 ประสบการณ์ทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 และ ประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 ผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอเมืองสุโขทัย จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 ผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอกงไกรลาศ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 ผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอกีรีมาศ 59 คน คิดเป็นร้อยละ 19.9 และผู้ตอบแบบสอบถามอำเภอบ้านด่านลานหอย จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ตาราง 10 แสดงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง และดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวม

ที่	รายการ	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			PNI Modified	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1	ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้	3.95	0.54	มาก	4.47	0.56	มาก	0.131	5
2	ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.95	0.55	มาก	4.55	0.52	มากที่สุด	0.151	1
3	ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม	3.94	0.56	มาก	4.53	0.52	มากที่สุด	0.149	3
4	ด้านการวัดและประเมินผล	3.93	0.57	มาก	4.52	0.55	มากที่สุด	0.150	2
5	ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้	3.97	0.59	มาก	4.52	0.53	มากที่สุด	0.138	4
รวม		3.96	0.53	มาก	4.49	0.51	มาก	0.133	-

จากตาราง 10 พบว่า ภาพรวมของสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมาคือ ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้และด้านดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$)

ภาพรวมของสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมาคือ ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$)

ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็นพบว่ามีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมเท่ากับ 0.133 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.151$) รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.150$) และด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.131$)

ตาราง 11 แสดงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง และดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้

ที่	ด้านการ เตรียมการวางแผนการจัดการ เรียนรู้	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			PNI Modified	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1	ความรู้เรื่องการวิเคราะห์หลักสูตรอิงมาตรฐาน	3.86	0.69	มาก	4.41	0.66	มาก	0.142	5
2	ความรู้เรื่องการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	3.93	0.66	มาก	4.48	0.64	มาก	0.139	7
3	ความรู้เรื่องการกำหนดโครงสร้างเวลาเรียน	4.04	0.68	มาก	4.54	0.59	มากที่สุด	0.123	9
4	ความรู้เรื่องการจัดทำกำหนดการสอน	3.99	0.67	มาก	4.53	0.61	มากที่สุด	0.135	8
5	ความรู้เรื่องการกำหนดสื่อการเรียนรู้	4.00	0.66	มาก	4.56	0.57	มากที่สุด	0.140	6
6	การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี	3.95	0.64	มาก	4.57	0.57	มากที่สุด	0.156	2

ที่	ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			PNI Modified	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
7	การเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	3.95	0.65	มาก	4.52	0.61	มากที่สุด	0.144	3
8	การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาทักษะของผู้เรียน	3.98	0.66	มาก	4.55	0.58	มากที่สุด	0.143	4
9	การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด	3.90	0.65	มาก	4.53	0.59	มากที่สุด	0.161	1
10	การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	3.89	0.68	มาก	4.52	0.59	มากที่สุด	0.161	1
รวม		3.95	0.54	มาก	4.47	0.56	มาก	0.131	-

จากตาราง 11 พบว่า ภาพรวมของสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความรู้เรื่องการกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมาคือ ความรู้เรื่องการกำหนดสื่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความรู้เรื่องการวิเคราะห์หลักสูตรอิงมาตรฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$)

ภาพรวมของสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา คือ ความรู้เรื่องการกำหนดสื่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความรู้เรื่องการวิเคราะห์หลักสูตรอิงมาตรฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$)

ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมเท่ากับ 0.131 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด ($PNI_{Modified} = 0.161$) รองลงมา คือ การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี ($PNI_{Modified} = 0.156$) และข้อที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ความรู้เรื่องการกำหนดโครงสร้างเวลาเรียน ($PNI_{Modified} = 0.123$)

ตาราง 12 แสดงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง และดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ที่	ด้านการดำเนินการ จัดกิจกรรมการ เรียนรู้	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			PNI Modified	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1	ความรู้เรื่องการนำ กิจกรรมในแผนการ จัดการเรียนรู้สู่ ปฏิบัติการสอนเป็น ขั้นตอน	3.93	0.62	มาก	4.53	0.56	มากที่สุด	0.152	3
2	ความรู้เรื่องการ ส่งเสริมการจัด สภาพแวดล้อม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้	3.99	0.64	มาก	4.55	0.57	มากที่สุด	0.140	7
3	ความรู้เรื่องการ ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อ วัสดุ สื่อเทคโนโลยี และสื่อสิ่งพิมพ์	3.97	0.66	มาก	4.57	0.57	มากที่สุด	0.151	4
4	ความสามารถในการ จัดกิจกรรมการ เรียนรู้ให้สอดคล้อง กับความสนใจของ ผู้เรียน	3.96	0.63	มาก	4.55	0.57	มากที่สุด	0.148	5
5	ความสามารถในการ จัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่คำนึงถึง ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล	3.92	0.64	มาก	4.54	0.55	มากที่สุด	0.158	1

ที่	ด้านการดำเนินการ จัดกิจกรรมการ เรียนรู้	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			PNI Modified	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
6	ความสามารถในการ จัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่บูรณาการ หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	3.94	0.68	มาก	4.52	0.63	มากที่สุด	0.147	6
7	ความสามารถในการ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน บรรลุวัตถุประสงค์ แผนการจัดการ เรียนรู้	3.97	0.63	มาก	4.58	0.56	มากที่สุด	0.153	2
	รวม	3.95	0.55	มาก	4.55	0.52	มากที่สุด	0.151	-

จากตาราง 12 พบว่า ภาพรวมของสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความรู้เรื่องการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมาคือความรู้เรื่องการส่งเสริมให้มีการใช้สื่อวัสดุ สื่อเทคโนโลยีและสื่อสิ่งพิมพ์และความสามารถในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์แผนการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.97$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$)

ภาพรวมของสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความสามารถในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์แผนการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมา คือ ความรู้เรื่องการส่งเสริมให้มีการใช้สื่อวัสดุ สื่อเทคโนโลยีและสื่อสิ่งพิมพ์อยู่

ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$)

ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมเท่ากับ 0.151 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ($PNI_{Modified} = 0.158$) รองลงมาคือ ความสามารถในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์แผนการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.153$) และข้อที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ความรู้เรื่องการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.140$)

ตาราง 13 แสดงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง และดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม

ที่	ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			PNI Modified	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1	การจัดทำสื่อวัสดุ สื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อ ส่งเสริมสนับสนุน การจัด กระบวนการ เรียนรู้	3.93	0.63	มาก	4.51	0.58	มากที่สุด	0.147	4
2	การจัดทำสื่อ เทคโนโลยี เพื่อ ส่งเสริมสนับสนุน การจัด กระบวนการ เรียนรู้	3.91	0.66	มาก	4.52	0.60	มากที่สุด	0.156	1
3	การจัดทำสื่อเพื่อ ส่งเสริมสนับสนุน การจัด กระบวนการ เรียนรู้	3.95	0.65	มาก	4.53	0.59	มากที่สุด	0.146	5
4	การประดิษฐ์สื่อ เพื่อนำไปใช้ใน การจัด กระบวนการ เรียนรู้	3.90	0.65	มาก	4.51	0.59	มากที่สุด	0.156	1

ที่	ด้านการจัดทำสื่อ และนวัตกรรม	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			PNI Modified	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
5	การใช้สื่อการ เรียนรู้ในการ ถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้เกิดทักษะ กระบวนการของ ผู้เรียน	3.95	0.63	มาก	4.55	0.56	มากที่สุด	0.151	2
6	การใช้สื่อการ เรียนรู้ในการ ถ่ายทอดผู้เรียน เพื่อให้เกิด คุณลักษณะ ตาม มาตรฐานของ หลักสูตร	3.94	0.21	มาก	4.53	0.57	มากที่สุด	0.149	3
7	การใช้สื่อการ เรียนรู้เพื่อการ เรียนรู้และ สอดคล้องกับการ จัดกิจกรรมการ เรียนรู้	3.99	0.64	มาก	4.55	0.56	มากที่สุด	0.140	6
รวม		3.94	0.56	มาก	4.53	0.52	มากที่สุด	0.149	-

จากตาราง 13 พบว่า ภาพรวมของสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อต่อการเรียนรู้ และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมาคือการจัดทำสื่อเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้และการใช้สื่อการเรียนรู้ในการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือการประดิษฐ์สื่อ เพื่อนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$)

ภาพรวมของสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการใช้สื่อการเรียนรู้ในการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการของผู้เรียนและการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อต่อการเรียนรู้ และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมา คือการจัดทำสื่อเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้และการใช้สื่อการเรียนรู้ในการถ่ายทอดผู้เรียนเพื่อให้เกิดคุณลักษณะ ตามมาตรฐานของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดทำสื่อวัสดุ สื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้และการประดิษฐ์สื่อ เพื่อนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$)

ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรมในภาพรวมเท่ากับ 0.149 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด การจัดทำสื่อเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้และการประดิษฐ์สื่อ เพื่อนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.156$) รองลงมาการใช้สื่อการเรียนรู้ในการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการของผู้เรียน ($PNI_{Modified} = 0.151$) และข้อที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อต่อการเรียนรู้ และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.140$)

ตาราง 14 แสดงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง และดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผล

ที่	ด้านการวัดและ ประเมินผล	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			PNI Modified	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1	ความรู้เรื่องการประเมินความรู้ความสามารถครบตามมาตรฐานการเรียนรู้กำหนด	3.93	0.65	มาก	4.51	0.59	มากที่สุด	0.147	6
2	ความรู้เรื่องการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานกำหนด	4.02	0.64	มาก	4.57	0.58	มากที่สุด	0.136	7
3	ความรู้เรื่องการออกแบบและจัดทำเครื่องมือในการวัดผลก่อนเรียน	3.91	0.63	มาก	4.51	0.57	มากที่สุด	0.153	3
4	ความรู้เรื่องการออกแบบและจัดทำเครื่องมือในการวัดผลระหว่างเรียน	3.92	0.64	มาก	4.50	0.59	มาก	0.147	6
5	ความรู้เรื่องการออกแบบและจัดทำเครื่องมือในการวัดผลหลังเรียน	3.91	0.63	มาก	4.52	0.59	มากที่สุด	0.156	2

ที่	ด้านการวัดและ ประเมินผล	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			PNI Modified	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
6	ความรู้เรื่อง การ เลือกใช้เครื่องมือ วัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับ มาตรฐานการ เรียนรู้ ตัวชี้วัดและ หรือผลการเรียนรู้ และจุดประสงค์การ เรียนรู้	3.93	0.64	มาก	4.52	0.58	มากที่สุด	0.150	4
7	ความรู้เรื่อง การ ตรวจสอบคุณภาพ ของเครื่องมือวัด และประเมินผลการ เรียนรู้เพื่อปรับปรุง เครื่องมือให้มี คุณภาพ	3.86	0.66	มาก	4.49	0.61	มาก	0.163	1
8	ความรู้เรื่อง การ ประเมินผลตาม สภาพจริง (Authentic Assessment)	3.94	0.66	มาก	4.53	0.59	มากที่สุด	0.149	5
รวม		3.93	0.57	มาก	4.52	0.55	มากที่สุด	0.150	-

จากตาราง 14 พบว่า ภาพรวมของสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความรู้เรื่องการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานกำหนด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาคือความรู้เรื่องการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือความรู้เรื่องการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$)

ภาพรวมของสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความรู้เรื่องการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานกำหนดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา คือ ความรู้เรื่องการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความรู้เรื่องการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้มีคุณภาพในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$)

ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผลในภาพรวมเท่ากับ 0.150 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ ความรู้เรื่องการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้มีคุณภาพ ($PNI_{Modified} = 0.163$) รองลงมาความรู้เรื่องการออกแบบและจัดทำเครื่องมือในการวัดผลหลังเรียน ($PNI_{Modified} = 0.156$) และข้อที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ความรู้เรื่องการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานกำหนด ($PNI_{Modified} = 0.136$)

ตาราง 15 แสดงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง และดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้

ที่	ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			PNI Modified	อันดับ
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1	การตั้งคำถามให้นักเรียนสะท้อนบทเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้	3.98	0.66	มาก	4.53	0.55	มากที่สุด	0.138	4
2	การตั้งคำถามให้นักเรียนสะท้อนบทเรียนหลังการจัดการเรียนรู้	3.99	0.66	มาก	4.51	0.57	มากที่สุด	0.130	6
3	การสรุปบทเรียนรวบรวมใจความสำคัญหลังการจัดการเรียนรู้	4.01	0.66	มาก	4.51	0.59	มาก	0.124	7
4	การสรุปบทเรียนโดยผู้เรียนสามารถเข้าใจตามลำดับขั้นตอนของเนื้อหา	3.97	0.64	มาก	4.50	0.59	มาก	0.133	5
5	การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสรุปบทเรียนหลังการจัดการเรียนรู้	3.97	0.66	มาก	4.52	0.58	มากที่สุด	0.138	4
6	การสรุปบทเรียนโดยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหา	3.94	0.67	มาก	4.52	0.58	มากที่สุด	0.147	1

ที่	ด้านการสรุปหลัง การจัดการเรียนรู้	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			PNI Modified	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
7	การเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ให้ ผู้เรียนเกิดความรู้ และทักษะของผู้เรียน	3.95	0.66	มาก	4.53	0.56	มากที่สุด	0.146	2
8	การเชื่อมโยงกิจกรรม การเรียนการสอน และนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้หรือ นำไปใช้แก้ปัญหาใน สถานการณ์ใหม่	3.95	0.67	มาก	4.51	0.58	มากที่สุด	0.141	3
	รวม	3.97	0.59	มาก	4.52	0.53	มากที่สุด	0.138	-

จากตาราง 15 พบว่า ภาพรวมของสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านสรุปหลังการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการสรุปบทเรียนรวบรวมใจความสำคัญหลังการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมาคือการตั้งคำถามให้นักเรียนสะท้อนบทเรียนหลังจัดการการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือการสรุปบทเรียนโดยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$)

ภาพรวมของสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการตั้งคำถามให้นักเรียนสะท้อนบทเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้และการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) รองลงมา คือ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการ

สรุปบทเรียนหลังการจัดการเรียนรู้และการสรุปบทเรียนโดยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การสรุปบทเรียนโดยผู้เรียนสามารถ เข้าใจตามลำดับขั้นตอนของเนื้อหานั้น ๆ ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$)

ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็น($PNI_{Modified}$) ของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมเท่ากับ 0.138 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็น สูงที่สุดคือ การสรุปบทเรียนโดยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหา ($PNI_{Modified} = 0.147$) รองลงมาการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะของผู้เรียน ($PNI_{Modified} = 0.146$) และข้อที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือการสรุปบทเรียนรวบรวมใจความสำคัญหลังการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.124$)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม 4) ด้านการวัดและประเมินผล และ 5) ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน โดยนำผลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มาเป็นกรอบในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

ตาราง 16 แสดงผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้

ควรมีการพัฒนาครูเพื่อให้มีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิดอย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	สรุปแนวทางการพัฒนา
- จัดประชุม PLC ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด	- ทำความเข้าใจ หลักสูตร ศึกษาค้นคว้า จากแหล่งเรียนรู้อย่าง หลากหลาย กำหนด แนวทางในการพัฒนา ตนเอง to plan ใช้การประชุมกลุ่มย่อยหรือ PLC ในกลุ่มสาระ	- จัดประชุมอบรม ให้ ความรู้ เชิงปฏิบัติการ ฝึกออกแบบการจัดการ เรียนรู้และมีการนำ ปัญหาที่ได้จากการ จัดการเรียนรู้ มาทำ PLC	- เข้าอบรมพัฒนา ตนเอง ในเชิง ปฏิบัติการ และมี การ PLC เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพที่ดีต่อ การออกแบบการ จัดการเรียนรู้

ควรมีการพัฒนาครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	สรุปแนวทางการพัฒนา
- มีการพัฒนาครู โดย จัดประชุม อบรม และนำปัญหาที่ได้มา ประชุม PLC ภายใน กลุ่มสาระ เพื่อนำไป ออกแบบการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นการ แสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง	- สร้างความเชื่อมั่น ในการแสวงหาความรู้ จากแหล่งต่าง ๆ ประชุม อบรม สัมมนา PLC ประชุมกลุ่มย่อย กำหนดประเด็นเพื่อ พัฒนาตนเอง วางแผน พัฒนาตนเองเชิงระบบ	- จัดประชุม อบรม จัดทำแนวทางคู่มือ แนวคิดขั้นตอน กระบวนการต่าง ๆ เพื่อนำไปขยายผลจาก การอบรมและนำไปใช้ ในการจัดการเรียนรู้	- จัดประชุม อบรมพัฒนาครูและ บุคลากรในกลุ่ม สาระ และให้ได้ แนวทาง กระบวนการขั้นตอน ในการพัฒนาตนเอง เชิงระบบ

ตาราง 17 แสดงผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีการพัฒนาครูเพื่อให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนอย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	สรุปแนวทางการพัฒนา
- ส่งเสริมให้ครูจัดทำหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล - มีการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ตรงตามแผนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	- ศึกษาค้นคว้า/ ประชุม อบรม/ ศึกษา นักเรียนเป็นรายกรณี เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาให้มีทักษะเฉพาะในการสร้างความเข้าใจ จัดทำแนวทางปฏิบัติ ทฤษฎี และขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะความพร้อมที่มีความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนทุกคน	- จัดประชุมอบรม ให้คู่มือ และสร้างแนวทางเพื่อมีการเข้าไปนิเทศ กำกับ ติดตามจากองค์ความรู้ที่ได้ในการประชุม และมีการนำไปใช้เป็นให้เกิดประสิทธิภาพ	- มีการพัฒนาในรูปแบบการจัดประชุม อบรม เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ดีและมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้ทฤษฎี และขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ตรงตามหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้

ควรมีการพัฒนาครูเพื่อให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์
แผนการจัดการเรียนรู้อย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	สรุปแนวทางการพัฒนา
- จัดอบรม พัฒนาเชิง ปฏิบัติการในการ ออกแบบกิจกรรม การจัดการเรียน การสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็น เป้าหมายที่สำคัญ	- รวมกลุ่ม PLC นิเทศภายใน/ ภายนอก มี เครื่องมือ การวัด และการประเมินผล โดยการแก้ไขพัฒนา ในรูปแบบของการ อบรมเพื่อพัฒนา และมีการปฏิบัติ อย่างชัดเจนโดยมี การทดลองในการ นำแผนการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	- มีการจัดอบรม พัฒนา นิเทศการ สอน จาก ผู้อำนวยการ ศึกษานิเทศก์และ ครูผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการ เรียนการสอนบรรลุ วัตถุประสงค์	- การจัดอบรมในเชิง ปฏิบัติการ ของการออกแบบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดย มีการ กำกับ ติดตาม แก้ไข ปรับปรุง จากผู้อำนวยการ และศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตาม แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตาราง 18 แสดงผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม

ควรมีการพัฒนาครูในการจัดทำสื่อเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้
อย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	สรุปแนวทางการพัฒนา
- ส่งเสริมให้ครู ศึกษาเรียนรู้จากสื่อ เทคโนโลยีด้วยตนเอง - จัดอบรมพัฒนา ให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อมาบูรณาการใน การจัดกระบวนการ เรียนการสอน	- สร้างความ ตระหนักในการใช้สื่อ และศึกษาจาก แหล่งข้อมูลด้านอื่นๆ เพื่อนำไปสู่บริบทของ ตนเองโดยมีการจัดทำ สื่อ ปรับปรุงให้ตรง ตามมาตรฐานการ เรียนรู้ เพื่อที่จะนำ ออกมาใช้ในการ ประกอบการจัดการ เรียนการสอน และให้ เกิดการพัฒนาเฉพาะ ด้านของผู้เรียนที่มี ประสิทธิภาพ	- จัดอบรม พัฒนาครู โดยใช้คู่มือหรือ ประชาสัมพันธ์ในการ อบรมพัฒนาถ่ายทอด จากหน่วยงานภายนอก โดยมีการเชิญวิทยากร ที่มีความรู้ในด้านการ จัดทำสื่อและ เทคโนโลยี	- มีการพัฒนา ทักษะ องค์ความรู้ ของครูในด้านการ จัดทำสื่อและ เทคโนโลยีโดยการ อบรมพัฒนาครูโดย การใช้สื่อและ เทคโนโลยี เพื่อนำมา พัฒนา ปรับปรุง การจัดการเรียน การสอนให้ตรงตาม มาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล

ควรมีการพัฒนาครูให้มีการประดิษฐ์สื่อและนวัตกรรม เพื่อนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้
อย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	สรุปแนวทางการพัฒนา
- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม เพื่อนำมาถ่ายทอดองค์ความรู้ และมีการลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับการออกแบบสื่อและนวัตกรรมที่ถูกต้อง - ส่งเสริมให้ครูค้นคว้าหาความรู้จากสื่อออนไลน์ เช่น Youtube, Facebook และ เว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อในการจัดทำสื่อที่เหมาะสม	- ศึกษาจากการประชุม อบรม สัมมนา และมีการ PLC ภายในกลุ่มเพื่อกำหนด วิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงาน ได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับการจัดทำสื่อและนวัตกรรมเพื่อมีการทดลองใช้ เครื่องมือที่ตรงตามประเด็นเกี่ยวกับการออกแบบสื่อและนวัตกรรม	- มีการกำกับ ดูแล ติดตาม ภายในชั้นเรียนเพื่อนำไปใช้ได้ อย่างถูกต้องและตรงตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ - มีทะเบียนการใช้สื่อที่ตรงตามแผนการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปใช้ได้ตรงตามตัวชี้วัดที่กำหนด พร้อมให้คำแนะนำ ส่งเสริม พัฒนา เพื่อให้ตรงตามกระบวนการจัดการเรียนรู้	- มีการจัดอบรม ประชุม เกี่ยวกับการจัดทำสื่อและนวัตกรรม โดยมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญในด้านสื่อและนวัตกรรม มาถ่ายทอดองค์ความรู้ ให้กับครูและบุคลากรสถานศึกษาและมีการลงมือปฏิบัติจริง จากนั้นมีการประชุม PLC ภายในกลุ่มย่อย เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการออกแบบสื่อและนวัตกรรมนำไปใช้ให้ตรงตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีการกำกับ ติดตาม ของบริหารสถานศึกษา

ตาราง 19 แสดงผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผล

ควรมีการพัฒนาครูเพื่อให้มีความรู้เรื่องการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผล
การเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้มีคุณภาพอย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	สรุปแนวทางการพัฒนา
- มีการจัดอบรม พัฒนาครูและ บุคลากรโดยใช้ กระบวนการ PLC ระหว่างครูภายใน สถานศึกษาและ ภายนอกสถานศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ ความรู้เกี่ยวกับการ วัดและประเมินผล - มีการเชิญ วิทยากรที่มีความรู้ และเชี่ยวชาญในด้าน การวัดและ ประเมินผลมา ถ่ายทอดความรู้ ให้กับครูและ บุคลากรใน สถานศึกษา	- มีการส่งเสริมครู และบุคลากรใน สถานศึกษา ได้เข้ารับ การอบรมในการจัดทำ เครื่องมือวัดและ ประเมินผล จาก ผู้เชี่ยวชาญภายนอก - มีการทดลอง เครื่องมือวัดและ ประเมินผลก่อน นำไปใช้จริงและมีการ นำปัญหาที่เกิดจาก การใช้เครื่องมือเพื่อ นำมาประชุม PLC ภายในกลุ่มย่อยเพื่อให้ เครื่องมือในการวัด และประเมินผลมี ประสิทธิภาพ	- มีการจัดอบรม พัฒนาเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการจัดทำ เครื่องมือในการวัด และประเมินผลเพื่อให้ ครูและบุคลากรใน สถานศึกษาได้มีการลง มือปฏิบัติจริงให้ - มีการติดตาม ปรับปรุง แก้ไข และ แนวทางในการปฏิบัติ เกี่ยวกับการสร้าง เครื่องมือในการวัด และประเมินผล ของ ผู้อำนวยการ สถานศึกษาอย่าง ใกล้ชิด	- มีการจัดอบรม ส่งเสริมครูและ บุคลากรใน สถานศึกษาจากผู้ เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถในการ จัดทำเครื่องมือ เกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลเพื่อนำมา ลงมือปฏิบัติในการ สร้างเครื่องมือด้วย ตนเอง - มีการแลกเปลี่ยน ความรู้ที่ได้รับจากการ อบรม และลงมือ ปฏิบัติจริงในการสร้าง เครื่องมือวัดและ ประเมินผล โดยมี กระบวนการ PLC ภายในสถานศึกษา และภายนอก สถานศึกษา

ควรมีการพัฒนาครูเพื่อให้มีความรู้เรื่องการออกแบบและจัดทำเครื่องมือในการวัดผลหลังเรียน
อย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	สรุปแนวทางการพัฒนา
- มีการจัดกิจกรรม PLC ระหว่างครู ภายในสถานศึกษา เดียวกันเกี่ยวกับการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล - มีการจัดประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล	- มีการจัดทำ Pilot Study เพื่อมีการทดลองใช้ภายในกลุ่มเล็กก่อนนำไปใช้ภายในกลุ่มใหญ่ เพื่อจัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่มีความเหมาะสมกับบริบทของตนเอง และหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ตรงประเด็นในการจัดทำเครื่องมือ	- มีการจัดอบรมพัฒนาเชิงปฏิบัติการในการจัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับบริบทที่กำหนดไว้ - ครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาสามารถนำเครื่องมือการวัดผลไปใช้ได้อย่างถูกต้อง	- มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการของครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล - มีการทดลองลงมือปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล ภายในกลุ่มย่อยเพื่อนำไปสู่ภายในกลุ่มใหญ่เพื่อให้ตรงตามบริบทที่กำหนดไว้และถูกต้องเหมาะสมเพื่อนำเครื่องมือไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและให้เกิดประสิทธิผล

ตาราง 20 แสดงผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้

ควรมีการพัฒนาครูในการสรุปบทเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์
ของเนื้อหาอย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	สรุปแนวทางการพัฒนา
- มีการส่งเสริม	- มีการพัฒนาและ	- มีการส่งเสริม	- มีการส่งเสริม
พัฒนาครูและ	ส่งเสริมให้ครูและ	ความรู้เกี่ยวกับการจัด	พัฒนาครูและ
บุคลากรภายใน	บุคลากรในสถานศึกษา	อบรมในด้านการสรุป	บุคลากรภายใน
สถานศึกษาโดยการ	ได้จัดทำชิ้นงาน แฟ้ม	หลังการจัดการเรียนรู้	สถานศึกษาเกี่ยวกับ
จัดกิจกรรม PLC ใน	สะสมผลงานของ	ได้อย่างถูกต้องและ	การสรุปหลังการ
การแลกเปลี่ยน	ผู้เรียนเพื่อสะท้อน	เหมาะสม โดยมีการ	จัดการเรียนรู้ของ
เรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม	มาตรฐานและตัวชี้วัดที่	เข้าไป กำกับติดตาม	ผู้เรียนโดยการ PLC
สาระและทุก	กำหนดโดยมีการ	ประเมินผล ของ	แลกเปลี่ยน ความรู้
ระดับชั้นเกี่ยวกับสรุป	อภิปราย เสนอแนะ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ของ ครูและบุคลากร
หลังการจัดการเรียนรู้	กำหนดทิศทาง	เพื่อที่จะนำไปใช้ในการ	ของสถานศึกษา
	เชื่อมโยงสู่การนำไปใช้	จัดการเรียนรู้	- มีการส่งเสริมให้
	จริงได้อย่างมี		ครูและบุคลากรใน
	ประสิทธิภาพ		สถานศึกษา จัดทำ
			ชิ้นงาน ใบงาน
			ผลงาน และแฟ้ม
			สะสมผลงาน ของ
			ผู้เรียนโดยมีการ
			กำกับติดตาม ของ
			ผู้บริหารสถานศึกษา

ควรมีการพัฒนาครูให้มีการจัดการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะของผู้เรียนอย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	สรุปแนวทางการพัฒนา
- มีการส่งเสริม อบรมพัฒนาครูโดยการใช้แผนผังความคิด(Mind mapping) ในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อแสดงความสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ทุกเนื้อหาวิชา - มีเทคนิคกระบวนการในการจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้เรียนในด้านความรู้และด้านทักษะโดยการนำเสนอผลงานที่ผู้เรียนสนใจ	- มีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงของผู้เรียนในการปฏิบัติอย่างชัดเจนโดยมีการจัดทำเป็นโครงการย่อย ๆ ก่อน เช่น การศึกษาค้นคว้าอิสระ (IS) ของผู้เรียน - มีการฝึกการนำเสนอผลงานให้เป็นระบบและสามารถประเมินได้ จากการนำเสนอผลงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในการเน้นทักษะที่เป็นธรรมชาติของผู้เรียน โดยการ บูรณาการให้เกิดองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	- มีการจัดอบรม พัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาโดยมีการจัดทำคู่มือแนวทางในการจัดองค์ความรู้และทักษะ ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ - มีการสอดแทรกเสริมความรู้และทักษะของผู้เรียนโดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์จากการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติจริง	- มีการจัดอบรม ส่งเสริม พัฒนา ครูและบุคลากรในสถานศึกษาในการจัดทำคู่มือแนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทักษะของผู้เรียน เช่น การใช้แผนผังความคิด (Mind mapping) และการศึกษาค้นคว้าอิสระ (IS) ของผู้เรียน - มีเทคนิคที่สอดแทรกการจัดการเรียนรู้ แบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้เรียนระหว่างความรู้และทักษะจากการนำเสนอผลงานที่เป็นระบบ ขั้นตอนและประเมินได้จากการบูรณาการที่เกิดจากองค์ความรู้และการลงมือปฏิบัติจริง

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1. ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง ของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 กับครูและบุคลากรทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูล จำนวน 297 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ

3. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาผลต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังด้วยการใช้วิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI modified) และนำค่าที่ได้นั้นมาจัดลำดับ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยนำข้อที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ถึงลำดับที่ 2 ในแต่ละด้านมาสร้างแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1.1 ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมเท่ากับ 0.131 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด

1.2 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมเท่ากับ 0.151 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.3 ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรมพบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรมในภาพรวมเท่ากับ 0.149 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด การจัดทำสื่อเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้และการประดิษฐ์สื่อ เพื่อนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผลในภาพรวมเท่ากับ 0.150 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ความรู้เรื่องการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผล การเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้มีคุณภาพ

1.5 ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมเท่ากับ 0.138 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การสรุปบทเรียนโดยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหา

2. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า

2.1 ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด มีแนวทางการพัฒนาโดยให้ ครูและบุคลากรมีการพัฒนาตนเอง ในเชิงปฏิบัติการ และมีการ สร้าง PLC เพื่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด

2.2 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมีแนวทางการพัฒนาโดย การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเชิงปฏิบัติการ ในรูปแบบ PLC ของการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการ กำกับ ติดตาม และพัฒนา จากผู้อำนวยการและศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม คือ การจัดทำสื่อเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้และการประดิษฐ์สื่อ เพื่อนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนาโดยให้ มีการพัฒนาครูและบุคลากรในด้านความรู้ และด้านทักษะของการจัดทำ สื่อและเทคโนโลยีโดยใช้รูปแบบในการอบรมการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อนำมาพัฒนา ปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล คือความรู้เรื่องการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด และประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้มีคุณภาพ มีแนวทางการพัฒนาโดยมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ ในการจัดทำเครื่องมือเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลและส่งเสริมให้ครูสร้างเครื่องมือด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้รับจากการอบรม และลงมือปฏิบัติจริงในการสร้างเครื่องมือวัดและ ประเมินผล โดยใช้กระบวนการ PLC ทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา

2.5 ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ คือการสรุปบทเรียนโดยให้นักเรียน เห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหา มีแนวทางการพัฒนาโดย มีการส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากร ภายในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการ PLC แลกเปลี่ยน ความรู้ ของ ครูและบุคลากรของสถานศึกษา ควรมีการส่งเสริม ให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา จัดทำ ชิ้นงาน ใบงาน ผลงาน และแฟ้มสะสมผลงาน ของผู้เรียนโดยมีการกำกับติดตาม ของผู้บริหาร สถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล การศึกษาศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในภาพรวม เท่ากับ 0.133 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่

1.1 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าข้อที่ความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อาจเนื่องมาจากการนำกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้มาสู่การปฏิบัติเป็นขั้นตอน การส่งเสริมการ เรียนโดยการจัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการจัดประสบการณ์ที่บูรณาการตามกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดย สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2553) การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำ หลักสูตรสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตรกำหนด และเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอนจึงมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวคิด และ

จุดเน้นที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการบูรณาการภายในและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้และแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวกับบทเรียน จากนั้นมีการสนับสนุนให้นักเรียนได้ใช้สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมประเมิน ปรับปรุงในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร อาจปึกษา (2557) ทั้งนี้หลักการและแนวคิดการจัดการเรียนรู้มีการนำกิจกรรม ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมโดยการปฏิบัติการสอนเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยครูมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ เช่น การใช้สื่อวัสดุ สื่อเทคโนโลยีและสื่อสิ่งพิมพ์ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรนนท์ นุ่นชูคันธ์ (2559)

1.2 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่าข้อที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ความรู้ เรื่องการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้มีคุณภาพ เป็นการพัฒนา การตรวจสอบความรู้ความสามารถคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน วัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ มีแนวทาง วิธีการ ที่สอดคล้องมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ โดยสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2553) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียนซึ่งผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานตามการเรียนรู้ โดยสะท้อนสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้ตรงตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ประกอบด้วย ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ โดยสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สมมาตย์ ศรีจันทร์ (2560) การดำเนินการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนภายหลังใช้การเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรม ตรวจผลงานภาคปฏิบัติ การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง และประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน ทั้งนี้การวัดและประเมินผลเป็นการวัดความรู้ ความสามารถ ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนโดยมีการวัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนเพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการ

สอนที่หลากหลาย โดยมีการทดสอบ การร่วมมือในการทำกิจกรรม และการลงมือในการปฏิบัติจริง เป็นการวัดและประเมินผลเพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

1.3 ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม โดยข้อที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การประดิษฐ์สื่อ เพื่อนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นการพัฒนาการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดข้อมูลความรู้ โดยการประดิษฐ์สิ่งใหม่ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง เป็นเครื่องมือส่งเสริม สนับสนุนจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะ โดยสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2553) เป็นสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่มีสาระครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร แต่หลักสูตรในปัจจุบันเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานที่ยึดคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตรเป็นหลัก ซึ่งสถานศึกษาจะต้องทำหลักสูตรของตนเองให้ควบคุมตรงตาม มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด และก้าวทันเทคโนโลยี ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนมีการใช้ สื่อและเทคโนโลยีที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณข มั่งมีสุขศิริ (2562) สื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยทำให้ครูสามารถออกแบบการ จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์ต่างๆ เพื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ มีความรู้ ได้คิด ได้ปฏิบัติงาน เกิดทักษะ และคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์และให้สามารถบูรณาการ ความรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง ซึ่งนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูจึงควรเป็นนวัตกรรมสำเร็จรูปสะดวกและง่ายต่อการนำไปใช้ ได้ประโยชน์โดยไม่กระทบ บริบทการจัดการเรียนการสอนที่มีอยู่เดิม ทั้งนี้การจัดทำสื่อและนวัตกรรมเป็นการถ่ายทอดความรู้ ที่ได้จากการประดิษฐ์ จากเครื่องมือที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ที่มีสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอิงมาตรฐานตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด การก้าวทันเทคโนโลยีในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกต่อครูและ ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ จากการจัดทำสื่อและนวัตกรรมเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการบูรณา การความรู้ การคิด การปฏิบัติงานและการแก้ไขปัญหาของผู้เรียน

1.4 ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่าข้อที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ การสรุปบทเรียนโดยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหา เป็นการพัฒนาครูผู้สอนในการตั้งคำถาม ให้ผู้เรียนสะท้อนบทเรียน การรวบรวมใจความสำคัญ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนตามลำดับ ขั้นตอนที่ต้องและสมบูรณ์ครูไม่จำเป็นต้องทบทวนสรุปเองทั้งหมด ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยครูอาจจะใช้คำถามและพยายามให้มีสาระสำคัญ การสรุปบทเรียนจะทำทุกครั้งหลังจากที่สอนจบ บทเรียนแล้ว เพื่อผู้เรียนจะได้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างของความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับ

สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2553) การจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนควรมีการนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ว่าวิธีใดเหมาะสมที่สุด และตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกระบวนการต่าง ๆ ที่นำมาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพงศ์ ล่องลอย (2552) ความสามารถในการรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญ ๆ ที่ผู้สอนต้องการจะให้ผู้เรียนทราบเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องและสมบูรณ์ขึ้น โดยทั่วไปการสรุปบทเรียนจะทำทุกครั้งหลังจากที่สอนจบบทเรียนแล้ว เพื่อผู้เรียนจะได้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างของความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับโดยผู้สอนจะต้องรู้เกี่ยวกับ บทเรียนจะจบลงในวิธีการที่เหมาะสมและมีใจความสำคัญของเรื่องนั้นว่าถูกต้องและครอบคลุมกับบทเรียนหลังจากนั้นผู้สอนจะต้องพยายามชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิมและสิ่งที่เรียนรู้ใหม่โดยผู้สอนมีการสรุปบทเรียนที่น่าสนใจ

1.5 ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าข้อที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด คือ การพัฒนาการเตรียมตัวของครูผู้สอน ในการวิเคราะห์หลักสูตรมาตรฐาน ออกแบบการสอนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เข้าใจเกี่ยวกับหลักการจุดหมายโครงสร้างเวลาเรียน การกำหนดการสอน การทำแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์วิธีสอน สื่อ โดยมีการกำหนดเป้าหมายและแนวปฏิบัติในการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีอย่างชัดเจน เลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม การจัดการเรียนรู้ควรเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2553) ทั้งนี้ต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โดยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนได้โดยการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ซึ่งเป็นขั้นตอนในการนำหลักสูตรสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งผลต่อประสิทธิภาพของผู้เรียน จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด เพื่อกำหนดขอบข่ายสาระ โดยสอดคล้องกับงานวิจัย สมมาตรย์ ศรีจันทร์ (2560) ทั้งนี้การเตรียมตัวของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนถูกต้องเหมาะสม โดยมีการเตรียมตนเอง เตรียมแหล่งข้อมูล เตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เตรียมกิจกรรม และเตรียมวัดผลและประเมินผลตลอดจนการจัดทำแผนการสอนโดยคำนึงถึงความต้องการเรียนรู้ของ

ผู้เรียน มีความชัดเจนตรงตามจุดประสงค์ เพื่อนำไปใช้ในชั้นการดำเนินการสอนต่อไป อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

2.1 ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าแนวทางที่สำคัญ ควรให้คณะครูและบุคลากรในสถานศึกษาเข้าอบรมพัฒนาตนเอง ในเชิงปฏิบัติการ และมีการ PLC เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีต่อการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด และ ควรมีการจัดการประชุม อบรมพัฒนาครูและบุคลากรในกลุ่มสาระ และให้ได้แนวทางการกระบวนการขั้นตอนในการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับ ฌีรดา เวชญาลักษณ์ (2559) ได้กล่าวว่า การวางแผนครูผู้สอน วิเคราะห์ผู้เรียนและเนื้อหาวิชาที่สอนเพื่อจะเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือบูรณาการการเรียนรู้โดยใช้สถานที่ภายนอกห้องเรียนและต่อผู้เรียนและสาระการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้วิธีการสืบสอบคิดวิเคราะห์ประเมินตัดสินใจได้ด้วยตนเองโดยกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบวางแผนเป้าหมายที่แสดงความสำเร็จของการทำงาน สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) PLC ส่งผลต่อครูผู้สอนโดยใช้ใน ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวงานสอนของครูเพิ่มความรู้สึกร่วมกันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้นโดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแข็งขันจนเกิดความรู้สึกร่วมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียนจากพลังการเรียนรู้

2.2 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าแนวทางที่สำคัญ ควรมีการพัฒนาในรูปแบบการจัดประชุม อบรม เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ดีและมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้ทฤษฎีและขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ตรงตามหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีการจัดอบรมในเชิงปฏิบัติการ ของการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการ กำกับ ติดตาม แก้ไข ปรับปรุง จากผู้อำนวยการและศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ สมมาตย์ ศรีจันทร์ (2560) พบว่า แนวทางในการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยเนื้อหาสาระและกิจกรรมตามความสนใจความถนัดของผู้เรียนคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์จัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงให้คิดเป็นทำเป็นรักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม พบว่าแนวทางที่สำคัญ ควรมีการพัฒนาทักษะองค์ความรู้ของครูในด้านการจัดทำสื่อและเทคโนโลยีโดยการอบรมพัฒนาครูในการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อนำมา พัฒนา ปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีการจัดอบรม ประชุม เกี่ยวกับการจัดทำสื่อและนวัตกรรม โดยมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญในด้านสื่อและนวัตกรรม มาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับครูและบุคลากรสถานศึกษาและมีการลงมือปฏิบัติจริง จากนั้นมีการประชุม PLC ภายในกลุ่มย่อย เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการออกแบบสื่อและนวัตกรรมนำไปใช้ให้ตรงตาม กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีการกำกับ ติดตาม ของบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ได้กล่าวว่า ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดทำพัฒนาและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพเหมาะสมตามความแตกต่างของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาควรให้การส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการนำสื่อไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผู้เรียนอย่างหลากหลายและเพียงพอ โดยจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่าแนวทางที่สำคัญ ควรมีการจัดอบรม ส่งเสริมครูและบุคลากรในสถานศึกษา จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในการจัดทำเครื่องมือเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาลงมือปฏิบัติในการสร้างเครื่องมือด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้รับจากการอบรม และลงมือปฏิบัติจริงในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล โดยมีกระบวนการ PLC ภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา นอกจากนี้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการของครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลและมีการทดลองลงมือปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล ภายในกลุ่มย่อยเพื่อนำไปสู่ภายในกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ตรงตามบริบทที่กำหนดไว้และถูกต้องเหมาะสมเพื่อนำเครื่องมือไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและให้เกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับ จันทิมา จันทรประสาท (2560) การฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้คือการอบรมเชิงปฏิบัติการ ความคิดริเริ่มในการใช้เครื่องมือและวิธีวัดประเมินผล การเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ได้ผลการประเมินผู้เรียนที่ชัดเจนและครบทุกด้านคือสร้างความตระหนักให้เห็นประโยชน์และเห็นคุณค่าในสิ่งที่ทำมีการสะท้อนคิด เห็นความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.5 ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่าแนวทางที่สำคัญ ควรมีการส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการ PLC แลกเปลี่ยน ความรู้ของ ครูและบุคลากรของสถานศึกษา โดยให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา จัดทำชิ้นงาน ใบงาน ผลงาน และแฟ้มสะสมผลงาน ของผู้เรียนโดยมีการกำกับติดตามของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีการจัดอบรม ส่งเสริม พัฒนา ครูและบุคลากรในสถานศึกษาในการจัดทำคู่มือแนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้และทักษะของผู้เรียน เช่น การใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) และ การศึกษาค้นคว้าอิสระ (IS) ของผู้เรียน โดยมีเทคนิค กระบวนการที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ แบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้เรียนระหว่างความรู้และทักษะจากการนำเสนอผลงานที่เป็นระบบ ขั้นตอนและสามารถประเมินได้จากการบูรณาการที่เกิดจากองค์ความรู้และการลงมือปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ วีระพงศ์ ล่องลอย (2552) พบว่า การรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญ ๆ ที่ผู้สอนต้องการจะให้ผู้เรียนทราบเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องและสมบูรณ์ขึ้น โดยทั่ว ๆ ไป การสรุปบทเรียนจะทำทุกครั้งหลังจากที่สอนจบบทเรียนแล้ว เพื่อผู้เรียนจะได้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างของความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาพบว่าควรมีการจัดการเรียนรู้ของครูตามความต้องการจำเป็นของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1. ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ควรให้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษามีการเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเอง ในเชิงปฏิบัติการ และมีการ PLC เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีต่อการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ได้แนวทางกระบวนการขั้นตอนในการพัฒนาตนเองเชิงระบบ

2. ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีการพัฒนาในรูปแบบการจัดประชุม อบรม เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ดีและมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้ทฤษฎีและขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ตรงตามหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ กำกับ ติดตาม แก้ไข ปรับปรุง จากผู้อำนวยการและศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม ควรมีการพัฒนาทักษะ องค์ความรู้ของครูในด้านการจัดทำสื่อและเทคโนโลยีโดยการอบรมพัฒนาครูโดยใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อนำมาพัฒนา ปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญในด้านสื่อและนวัตกรรม มาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับครูและบุคลากรสถานศึกษาและมีการลงมือปฏิบัติจริง จากนั้นมีการประชุม PLC ภายในกลุ่มย่อย เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการออกแบบสื่อและนวัตกรรมนำไปใช้ให้ตรงตาม กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีการกำกับ ติดตาม ของบริหารสถานศึกษา

4. ด้านการวัดและประเมินผล ควรมีการจัดอบรม ส่งเสริม ครูและบุคลากรในสถานศึกษา จากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดทำเครื่องมือเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาลงมือปฏิบัติในการสร้างเครื่องมือด้วยตนเองและมีการทดลองลงมือปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล ภายในกลุ่มย่อยเพื่อนำไปสู่ภายในกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ตรงตามบริบทที่กำหนดไว้และถูกต้องเหมาะสมเพื่อนำเครื่องมือไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและให้เกิดประสิทธิผล

5. ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ ควรมีการส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาเกี่ยวกับการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการ PLC แลกเปลี่ยน ความรู้ของ ครูและบุคลากรของสถานศึกษาและ ควรมีการจัดอบรม ส่งเสริม พัฒนา ครูและบุคลากรในสถานศึกษาในการจัดทำคู่มือแนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ และทักษะของผู้เรียน เช่น การใช้แผนผังความคิด (Mind mapping) และ การศึกษาค้นคว้าอิสระ (IS) ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูกับบริบทของสถานศึกษา
2. ควรมีการศึกษาการดำเนินการบริหารจัดการการเรียนรู้ตามศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2555. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ขวัญชัย ช้วนา และ ธาติพย์ ช้วนา. (2562). การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21. ชลบุรี: วารสารบัณฑิตศึกษาปีที่ 16.
- คมศร วงษ์รักษา. (2540). การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้องของเทคนิคการจัดเรียงลำดับ ความสำคัญที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็นวิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คมเดช บุญประเสริฐ. (2561). แนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง สู่องค์ความรู้ที่ยั่งยืน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จันทิมา จันทระประสาท. (2560). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัด และประเมินผลการศึกษา ของครูโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิตติมา วรรณศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิษณุโลก: โรงพิมพ์รัตนสุวรรณการ พิมพ์ 3.
- จิรนนท์ นุ่นชูคັນ. (2559). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการ เรียนรู้โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ฉัตรชัย ขวดยัญญม. (2555). ความหมายนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา. สืบค้น 2 ตุลาคม พ.ศ. 2563 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/384886>.
- เฉลิมศรี ทองแสง. (2538). ทักษะและเทคนิคการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 2). ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2546). การบริหารงานวิชาการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.

- เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย. (2558). *การศึกษามรรณะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ นิสิตระดับปริญญาตรีในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่ สูงชายแดนไทย-เมียนมาด้านจังหวัดตาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร* พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์. (2543). *พูดได้ พูดเป็น*, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ก้องหล้า.
- ทิวต์ มณีโชติ. (2549). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ทิตนา แหมมณี และคณะ. (2545). *กระบวนการเรียนรู้(Learning Process)* กรุงเทพฯ : พัฒนา คุณภาพวิชาการ.
- ทิตนา แหมมณี. (2551). *รูปแบบการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 17)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรศักดิ์ อุปไมยอิชัย และคณะ. (2563). *การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2551). *การวิจัยและตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม).
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2559). *การบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วารสารบัณฑิตศึกษาปีที่13 (ฉบับที่61)*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. (2552). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ*. พระนครศรีอยุธยา: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. ปทุมธานี: ศูนย์เรียนรู้การผลิตและการจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ ดิจิตอลมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- รัชญา เวสารัชช์. (2545). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ยุทธนา สาจวง. (2558). *การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา*
อำเภอคลอง จังหวัดแพร่. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ลำปาง:
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- รัศมี ถิ่นขาม. (2551). *ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด*
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).
- อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วราภรณ์ ศรีวิโรจน์. (2561) *รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เทคนิคและวิธีสอน*. สืบค้น 19 กันยายน
2563 จาก <http://064winitakaekham.blogspot.com/2018/07/064-winita.html>
- วิทยา พัฒนเมธาดา. (2560). *การจัดการเรียนรู้*, สืบค้น 12 ตุลาคม 2563, จาก
<https://www.kansuksa.com/8/>
- วิรุทธ ชัยดิษฐ์. (2552). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน*
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดหนองคาย(วิทยานิพนธ์
ปริญญาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระพงศ์ ล่องลอย. (2552). *จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร*. สืบค้น 23 กันยายน 2563 จาก
<https://www.gotoknow.org/posts/317148>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9)* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยมาภรณ์ โชคอวยชัย. (2540). *การเปรียบเทียบผลการประเมินความต้องการจำเป็นระหว่างวิธีการ*
จัดเรียงลำดับความสำคัญที่ต่างกันโดยใช้เครื่องมือการประเมินความต้องการจำเป็นที่มีการ
ตอบสนองเดียว. กรุงเทพฯ: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- ปราณี อ่อนศรี. (2558). *บทบาทผู้สอนต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: วารสาร
พยาบาลทหารบก.
- ปริยานุช พิบูลสรารุณ. (2554). *คลังหลวงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: บริษัท
พิมพ์สวย จำกัด.
- ประทุม ศรีรักษา. (2547). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาหลักการสอน*. ลพบุรี:
สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- ประชุมพร ปานเพชร. (2561). *คู่มือกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก*.
ลพบุรี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5.

- สมาน อัสวภูมิ. (2551). *การบริหารการศึกษายุคใหม่ แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ*
พิมพ์ครั้งที่ 4 .อุบลราชธานี : หจก.อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สมถวิล วิจิตรวรรณ และคณะ. (2556). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: บริษัท
เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- สมมาตรย์ ศรีจันทร์. (2560). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*
ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7. ,มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560) .*แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*.
กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต1 (2563). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2563*.
สุโขทัย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต1.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560). *คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อน*
กระบวนการ PLC (Profesional Learning Community) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพผู้
สถานศึกษา.กรุงเทพฯ :กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุบิน ยรรรรัช. (2554). *บทความวิจัยแนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานประเมินความต้องการจำเป็น*.
พิษณุโลก: วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุปราณี จินตวร. (2550). *ความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู*
โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
(วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สุธี ไทยเกิด. (2563). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของครูวิทยาลัยเทคนิค*
สุราษฎร์ธานี เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. นครศรีธรรมราช:
วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2561). *ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21* กรุงเทพฯ: วารสารครุศาสตร์จุฬาฯ
- สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2546). *19 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ*
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *ครบเครื่องเรื่องการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2542). *การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในนิติคณะ*
ครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการศึกษาจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น(พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 4)* : กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณ วิชธิ์บำรุง. (2550). *การศึกษาสภาพปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ของครูระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2547–2550*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้* กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ศิริพร อาจปักษา. (2557). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศศิธร บัวทอง. (2560). *การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- อรนุช มั่งมีสุขศิริ. (2562). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของนักประดิษฐ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
- อัญชลี แจ่มเจริญ และคณะ. (2526). *หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 4)* กรุงเทพฯ: เฉลิมชัยการพิมพ์.
- อรุณศรี กิระติวิทยางกูร. (2559). *แนวทางการบริหารจัดการการจัดแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนโรงเรียนบ้านจ้องที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21.(หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เอกชัย พุทธสอน. (2557). *แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิวัจ เดลานี. (2562). *การศึกษาสำหรับศตวรรษที่21การพัฒนาทักษะคือหัวใจสำคัญของการศึกษา*, สืบค้น 3 ตุลาคม 2563 จาก <https://www.unicef.org/thailand/th/stories>.
- Guba & Lincoln. (1982). *Fourth Generation Evaluation*. London: Sage Publications.
- Hills, P. J. (1982). *A Dictionary of Education*. London: Routledge & Kegan Page.
- Hough, B.,& Duncan, K. (1970). *Teaching description and analysis*. Addison: Westlu.

- Hoy and Miskel. (1978). *Educational Administration Theory Research and Practice*. New York: Random House.
- Kaufman & English. (1981). *Need assessment concept and application 3rd*. New York: Education Technology.
- Kaufman. (1993). *Needs Assessment: A User's Guide*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology.
- Kaufman Herman and Watters. (1996). *Educational Planning Strategic Tactical and Operational*. Pennsylvania: The Scarecrow Press.
- Maslow. (1943). *theory of human motivation*. *Psychological Review*, N.Y.: McGraw-Hill
- Mckillip. (1987). *Need analysis tools for the human services and education*. Newbury Park. CA: Sage.
- North Central Regional Educational Laboratory (NCREL). (2002). *Technology Connections for schools improvement planner's handbook*. Retrieved from <http://www.ncrel.org/tplan/handbook/ana4.htm>.
- Steers and Porter. (1991). *Motivation and work behavior*. 5th New York: McGraw - Hill.
- Webster Neufeldt & Guralnik, D.B. (1988). *Webster's New World Dictionary of American English*. New York: Webster's New World.
- Witkin. (1984). *Assessing needs in education and social program*. San Francisco, CA : Jossey-Boss Publishers.
- Witkin & Altschuld. (1995). *Planning and Conducting Needs Assessments A practical guide*. London: Sage Publication.

ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในงานวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิมา นาคาพงศ์อัครวิทย์ รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2) ดร.สธิพร เชาวนชัย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

3) นางสาวศรัณยูรัตน์ คงอ้อม ศึกษาพิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1) นางสาวศิริวรรณ ขวัญมุข รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุโขทัย

2) นายเกื้อสิริภานท์ ศรีมิตรานนท์ ศึกษาพิเศษชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

3) นายกมล สุมาลา ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลพิจิตร

ภาคผนวก ข ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC)

ข้อ	การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
		1	2	3			
ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้							
1	ความรู้เรื่องการวิเคราะห์หลักสูตรอิงมาตรฐาน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	ความรู้เรื่องการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ความรู้เรื่องการกำหนดโครงสร้างเวลาเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ความรู้เรื่องการจัดทำกำหนดการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	ความรู้เรื่องการกำหนดสื่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	การเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
8	การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาทักษะของผู้เรียน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
9	การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้							
11	ความรู้เรื่องการนำกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้สู่ปฏิบัติการสอนเป็นขั้นตอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	ความรู้เรื่องการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
13	ความรู้เรื่องการส่งเสริมให้มีการใช้สื่อวัสดุ สื่อเทคโนโลยีและสื่อสิ่งพิมพ์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	ความสามารถในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์แผนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม							
18	การจัดทำสื่อวัสดุ สื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19	การจัดทำสื่อเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20	การจัดทำสื่อเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
21	การประดิษฐ์สื่อ เพื่อนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22	การใช้สื่อการเรียนรู้ในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23	การใช้สื่อการเรียนรู้ในการถ่ายทอดผู้เรียน เพื่อให้เกิดคุณลักษณะ ตามมาตรฐานของหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	การใช้สื่อการเรียนรู้เื้อต่อการเรียนรู้ และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปล ผล
		คนที่	คนที่	คนที่	รวม		
		1	2	3			
ด้านการวัดและประเมินผล							
25	ความรู้เรื่องการประเมินความรู้ความสามารถ ครบตามมาตรฐานการเรียนรู้กำหนด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26	ความรู้เรื่องการประเมินคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานกำหนด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
27	ความรู้เรื่องการออกแบบและจัดทำเครื่องมือ ในการวัดผลก่อนเรียน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
28	ความรู้เรื่องการออกแบบและจัดทำเครื่องมือ ในการวัดผลระหว่างเรียน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
29	ความรู้เรื่องการออกแบบและจัดทำเครื่องมือ ในการวัดผลหลังเรียน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
30	ความรู้เรื่อง การเลือกใช้เครื่องมือวัดและ ประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐานการ เรียนรู้ ตัวชี้วัด และหรือผลการเรียนรู้ และ จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
31	ความรู้เรื่องการตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อ ปรับปรุงเครื่องมือให้มีคุณภาพ	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
32	ความรู้เรื่องการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้							
33	การตั้งคำถามให้นักเรียนสะท้อนบทเรียน ระหว่างการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
34	การตั้งคำถามให้นักเรียนสะท้อนบทเรียนหลัง จัดการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
35	การสรุปบทเรียน รวบรวมใจความสำคัญหลัง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
	การจัดการเรียนรู้						
36	การสรุปบทเรียนโดยผู้เรียนสามารถเข้าใจตามลำดับขั้นตอนของเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
37	การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสรุปบทเรียนหลังการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
38	การสรุปบทเรียนโดยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
39	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
40	การเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้การสอนและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือนำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (ขั้นตอนที่ 1)

แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

พงศ์เทพ พรหมตรุช

รหัสสถิติ 63071250

นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม**คำชี้แจง** โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ☐1) เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2) ตำแหน่ง

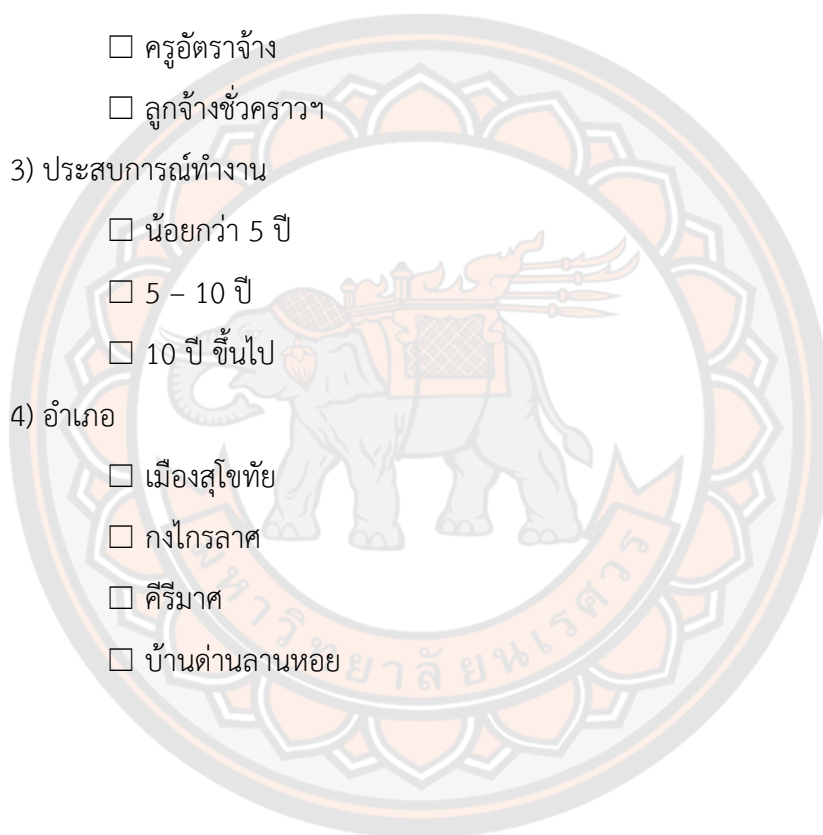
- ☐ ครูผู้ช่วย
- ☐ ครู
- ☐ พนักงานราชการ
- ☐ ครูอัตราจ้าง
- ☐ ลูกจ้างชั่วคราวฯ

3) ประสบการณ์ทำงาน

- ☐ น้อยกว่า 5 ปี
- ☐ 5 – 10 ปี
- ☐ 10 ปี ขึ้นไป

4) อำเภอ

- ☐ เมืองสุโขทัย
- ☐ กงไกรลาศ
- ☐ ศรีมศาสตร์
- ☐ บ้านด่านลานหอย

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย

เขต 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ☐ โดยให้ท่านพิจารณา สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง
ในสถานศึกษาของท่าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

- 5 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้											
1	ความรู้เรื่องการวิเคราะห์หลักสูตรอิงมาตรฐาน										
2	ความรู้เรื่องการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้										
3	ความรู้เรื่องการกำหนดโครงสร้างเวลาเรียน										
4	ความรู้เรื่องการจัดทำกำหนดการสอน										
5	ความรู้เรื่องการกำหนดสื่อการเรียนรู้										
6	การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี										
7	การเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา										
8	การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาทักษะของผู้เรียน										
9	การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด										
10	การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง										
ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้											
11	ความรู้เรื่องการนำกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้สู่ปฏิบัติการสอนเป็นขั้นตอน										
12	ความรู้เรื่องการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้										
13	ความรู้เรื่องการส่งเสริมให้มีการใช้สื่อวัสดุ สื่อเทคโนโลยีและสื่อสิ่งพิมพ์										

[illegible]

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (ขั้นตอนที่ 2)

แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผลการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอในลักษณะภาพรวมเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 แบบสัมภาษณ์เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

พงศ์เทพ พรมาตรุช

รหัสสถิติ 63071250

นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....

คุณวุฒิการศึกษาสูงสุด.....

ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน.....

สถานที่ให้สัมภาษณ์.....วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการเตรียมการวางแผนการจัดการเรียนรู้

1.1 ควรมีแนวทางในการพัฒนาครูเพื่อให้มีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิดอย่างไร

1.2 ควรมีแนวทางพัฒนาครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างไร

2. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 ควรมีแนวทางในการพัฒนาครูเพื่อให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนอย่างไร

2.2 ควรมีแนวทางในการพัฒนาครูเพื่อให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์แผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างไร

3. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการจัดทำสื่อและนวัตกรรม

3.1 ควรมีแนวทางการพัฒนาครูในการจัดทำสื่อเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างไร

3.2 ควรมีแนวทางการพัฒนาครูให้มีการประดิษฐ์สื่อและนวัตกรรม เพื่อนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างไร

4. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผล

4.1 ควรมีแนวทางการพัฒนาครูเพื่อให้มีความรู้เรื่องการตรวจสอบคุณภาพของ
เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้มีคุณภาพอย่างไร

4.2 ควรมีแนวทางการพัฒนาครูเพื่อให้มีความรู้เรื่องการออกแบบและจัดทำ
เครื่องมือในการวัดผลหลังเรียนอย่างไร

5. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการสรุปหลังการจัดการเรียนรู้

5.1 ควรมีแนวทางการพัฒนาครูในการสรุปบทเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยให้
นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาอย่างไร

5.2 ควรมีแนวทางการพัฒนาครูให้มีการจัดการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้
ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะของผู้เรียนอย่างไร

ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables
in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.772	40